

Lorestan University

Online ISSN: 2717-2325

Journal of Geographical Studies of Mountainous AreasJournal homepage: <http://www.gsma.lu.ac.ir>

Research Paper

Analysis of the Effect of Social Components on the Housing Pattern of Turkmen Villagers (Case Study: Raz & Jargalan County)

Aliakbar Anabestani^{a*}, Sanaz Imani^b^a Professor in Human Geography & Spatial Planning Department, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran^b MSc Geography and Rural Planning Department, Faculty of Literature and Humanities, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.**ARTICLE INFO****Article history:**

Received: 17 March 2023;

Accepted: 9 July 2023

Available online: 18 August 2024

Keywords:Social components,
Housing pattern,
Turkmen-inhabited areas,
Raz & Jargalan county.**ABSTRACT**

Rural houses in Iran have different types due to the climatic and geographical diversity, these houses are built according to the geographical features, land condition, lifestyle, ways of life, lifestyle and social and cultural characteristics of each region. Therefore, the current research was conducted with the aim of investigating the impact of social components on the rural housing pattern in the Turkmen-inhabited areas of Iran, especially Raz and Jargalan county in North Khorasan province. The research method in the present research is descriptive-analytical and its type is practical in terms of purpose, and documentary and field methods were used to collect information. The statistical population of the research is fifteen villages among the Turkmen villages located in Raz and Jargalan county of North Khorasan province, which have 13,474 people in the form of 3,407 households and with the Cochran formula at the error level of 0.06, the sample size is estimated to be 247 households and these people. They were selected by random sampling method. Multivariate regression was used to test the conceptual model of the research and investigate the effect of the research dimensions on the housing pattern, and the PSI method was used for spatial analysis. The results show a significant relationship between social factors and the housing pattern with a value of 0.479 at a significance level of less than 0.05 and the effect of social factors is between 20.7 and 23%. In the spatial analysis of the housing pattern and social factors, the villages of Yeke Saud Sofla, Tash Nafs and Amanali have a better status in terms of social factors and the villages of Ashraful Islam, Grishtali Bagli and Qara Aghaj in the pattern of rural housing and the two villages of Imam Dareh and Qara Bater in each status variable are inappropriate.

1. Introduction

Rural housing in Iran exhibits various typologies due to its climatic and geographical diversity. These dwellings are constructed based on geographical characteristics, land conditions, livelihoods, lifestyles, and the social and cultural features of each region. Therefore, the main focus is to understand how social factors have influenced the architectural appearance and structure of rural housing throughout history, creating a housing pattern distinct from that of neighboring villages in this specific geographical area. The Turkmen, who

were historically nomadic and constantly on the move, have developed a different model of rural housing after settling in one place. In this context, the role of social factors is quite significant. Thus, the question arises: how have the identity components of traditional society manifested in the housing elements of Turkmen villages? This research aims to find answers to this question by examining the extent to which social components influence the rural housing patterns in the Turkmen-inhabited areas of Raz and Jargalan County.

**Corresponding Author.

Email Addresses: a_anabestani@sbu.ac.ir (A. Anabestani), S.Imani3@gmail.com (S. Imani)**To cite this article:**

Anabestani, A., Imani, S. (2024), Analysis of the Effect of Social Components on the Housing Pattern of Turkmen Villagers (Case Study: Raz & Jargalan County). Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas, 5(18), 109-132

Doi: 10.22034/gsma.2024.715796

2. Methodology

The current research is a survey that is applied in terms of its objective and descriptive-analytical in terms of its method. For collecting the necessary information, both document-based and field methods were utilized. The data collection tool was a semi-structured questionnaire, which was completed through interviews. The statistical population of this study consists of villagers living in the Turkoman-inhabited villages of Razojergalan County (34 out of 53 inhabited villages in the county). Using the N0 formula and at a 0.2% margin of error, 15 villages were selected through stratified sampling based on population size, which has a total population of 13,474 individuals across 3,407 households, representing 32% of the rural population of the county. The sample size, determined using the Cochran formula, was equivalent to 247 individuals at a 0.6% margin of error. Eight questionnaires were allocated as a baseline for each village, while the remaining 127 questionnaires were distributed proportionally based on the number of households in the villages. By adding one questionnaire to the Tash Nafas village, the total sample size in the villages increased to 248 rural households.

3. Results

Based on the results of the study, the overall level of the rural housing pattern in the selected villages was perceived by the villagers as being lower than the theoretical average of the study (which is 3), with a mean of 2.4. The comfort in housing, with a mean of 2.85, fared better than other components within the region. According to the results from the PSI model, the villages of Ashraf al-Islam, Greshli Baghli, and Qara Aqaj experienced the highest levels of change in housing patterns, while the villages of Qara Batr, Imam Darreh, and Tangeh Turkman experienced the lowest level of change in rural housing.

Furthermore, the overall level of social factors within the sampled villages, as viewed by the villagers, was also below the theoretical mean of the research (3), showing a mean of 2.87. The component of power and authority, with a mean of 3.13, was comparatively in a better position than other factors in the region. In spatial analysis, the villages of Yekeh Saud Sofla, Tash Nafas, and Amanli ranked highest in terms of socio-cultural factors influencing rural housing patterns due to their traditional social fabric and greater susceptibility to social customs and traditions. Conversely, the villages of Imam Darreh, Qara Batr, and Nakleh Qooz ranked lowest regarding socio-cultural factors.

4. Discussion

Based on the findings of the research, there is a direct and moderate correlation among the research variables (correlation coefficient of 0.479). In other words, a moderate and positive relationship exists between socio-cultural factors and the housing patterns of rural residents in the study area. This means that as the status of socio-cultural factors in the seven components increases, the housing patterns of rural residents also change. Specifically, in the villages studied, the social components account for 20.7% of the changes in the housing patterns, while identity and lifestyle components have the highest influences at 26% and 21%, respectively. Ultimately, it can be concluded that socio-cultural factors have a significant impact on the housing patterns of rural residents in the study area.

5. Conclusion

The results obtained from the current research regarding the influence of social factors on the housing patterns of villagers align with findings from previous studies, which indicated a significant impact of social and cultural factors on rural housing patterns in various regions of the country. However, the aspect that distinguishes the results of this study from earlier research is the comprehensive approach to the social components affecting housing patterns. The findings reveal that the most substantial influences on changes in housing patterns among the factors considered are identity and lifestyle in the Turkman villages.

Ultimately, based on the obtained results and the understanding of regional constraints, the following suggestions can be made to enhance the quantity and quality of rural housing influenced by social factors within the studied area:

- Providing more education to villagers to enhance technical knowledge and utilize expert consultation for housing construction;
- Actively collaborating with villagers by the government in constructing resilient housing through incentives and encouragement for those who adhere to safety measures such as using frameworks, structural roofs, having earthquake-resistant features, and utilizing durable materials in the construction of roofs, floors, and walls.

Acknowledgments

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

شاپای الکترونیکی: ۲۳۲۵-۲۷۱۷

فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی

<http://www.gsma.lu.ac.ir>

مقاله پژوهشی

تحلیل اثر گذاری مؤلفه‌های اجتماعی بر الگوی مسکن روستاییان ترکمن‌نشین (مطالعه موردی: شهرستان راز و جرگلان)

علی اکبر عنابستانی^{۱*}؛ ساناز ایمانی^۲

^{۱*} استاد گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

^۲ کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

چکیده	اطلاعات مقاله
مسکن روستایی در ایران با توجه به تنوع اقلیمی و جغرافیایی دارای تیپ‌های مختلفی است، این مسکن با توجه به ویژگی‌های جغرافیایی، وضعیت زمین، نوع معیشت، شیوه‌های زیستی، سبک زندگی و ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی هر ناحیه ساخته شده‌اند. از این رو، پژوهش حاضر با هدف بررسی مولفه‌های اجتماعی اثرگذار بر الگوی مسکن روستایی مناطق ترکمن‌نشین ایران و بویژه شهرستان راز و جرگلان در استان خراسان شمالی انجام شده است. روش تحقیق در پژوهش حاضر توصیفی-تحلیلی و نوع آن از نظر هدف کاربردی است و برای جمع‌آوری اطلاعات از روش‌های اسنادی و میدانی استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق، پانزده روستا از بین روستاهای ترکمن‌نشین واقع در شهرستان راز و جرگلان از توابع استان خراسان شمالی که دارای ۱۳۴۷۴ نفر جمعیت در قالب ۳۴۰۷ خانوار و با فرمول کوکران در سطح خطای ۰/۰۶، حجم نمونه ۲۴۷ خانوار برآورد و این افراد با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. برای آزمودن مدل مفهومی پژوهش و بررسی تأثیر ابعاد پژوهش بر الگوی مسکن از رگرسیون چند متغیره و برای تحلیل فضایی از روش PSI استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد رابطه معنادار بین عوامل اجتماعی و الگوی مسکن با مقدار ۰/۴۷۹ در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ و میزان اثرگذاری عوامل اجتماعی نیز بیانگر اثرگذاری بین ۲۰/۷ تا ۲۳ درصد است. در تحلیل فضایی الگوی مسکن و عوامل اجتماعی نیز روستاهای یکه سعود سفلی، تش نفس و امانلی در عوامل اجتماعی و روستاهای اشرف الاسلام، گریشتلی باغلی و قره آقاج در الگوی مسکن روستایی وضعیت بهتری داشته و دو روستای امام دره و قره باطر در هر متغیر وضعیت نامناسبی دارند.	دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۱۲/۲۶ پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۰۴/۱۸ تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۵/۲۸ واژگان کلیدی: مؤلفه‌های اجتماعی، الگوی مسکن، مناطق ترکمن‌نشین، شهرستان راز و جرگلان.

* نویسنده مسئول:

پست الکترونیک نویسنده‌گان: a_anabestani@sbu.ac.ir (ع.ا. عنابستانی)؛ S.Imani3@gmail.com (س. ایمانی)

نحوه استنادی به مقاله: عنابستانی، علی اکبر، ایمانی، ساناز (۱۴۰۳). تحلیل اثرگذاری مؤلفه‌های اجتماعی بر الگوی مسکن روستاییان ترکمن‌نشین (مطالعه موردی: شهرستان راز و جرگلان). فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی. سال پنجم، شماره ۲ (۱۸)، صص ۱۰۹-۱۳۲.

۱. مقدمه

اهمیت مسکن به عنوان یکی از فاکتورهای اصلی تعادل و پابرجایی اجتماعات انسانی بوده و در واقع یکی از پایه‌های اصلی تشکیل‌دهنده اجتماع بشری از گذشته تاکنون می‌باشد (Fast & Gierveld, 2008: 66). داشتن مسکن امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است و به دلیل اهمیت بالایی که در زندگی دارد، از عوامل و مؤلفه‌های مختلفی نیز تأثیر می‌پذیرد. الگوی مسکن در بیش‌تر جوامع به عنوان یک پدیده اجتماعی به حساب می‌آید که طراحی و ساخت آن متأثر از عوامل گوناگونی است. با توجه به این امر، در دهه‌های گذشته شاهد تغییرات عمده‌ای در سیمای بافت فیزیکی کشور می‌باشیم که بیشتر متمرکز به معماری مسکونی آن‌ها مربوط می‌باشد (Anabestani, 2016: 22).

روستاها به عنوان کهن‌ترین شکل سکونتگاه‌های انسانی و امروزه به عنوان مأوای زندگی‌های تغییر شکل یافته ایل، بنا بر ماهیت خویش و متناسب با ساختارهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و به‌ویژه محیط جغرافیایی که در آن واقع شده‌اند، دارای سازمان‌دهی درونی و کالبدی خاص در زمینه نوع سکونت و شیوه‌های متفاوت در نوع معیشت و زندگی می‌باشند (Shamsoddini, 2008: 40). در جامعه روستایی کشور، به دلیل وجود گروه‌های قومی-فرهنگی متعدد، یکی از عناصری که همواره دستخوش تغییرات اجتماعی قرار گرفته است، مسکن و ملزومات وابسته به آن می‌باشد. این تغییرات که به‌طور کلی در کشور، در حال رخ دادن می‌باشد و سبب تغییر در الگوی مسکن و ساختار زندگی آن‌ها می‌شود به عنوان عنصری مهم مورد توجه قرار دارد (Abeyesundara, 2009: 999). در میان مؤلفه‌های ساخت مسکن روستایی، توجه به مؤلفه‌های اجتماعی، مناسب‌ترین ابزار اندازه‌گیری پیشرفت و تحقق هدف‌های کلی مسکن است. به‌گونه‌ای که با استفاده از این مؤلفه‌ها می‌توان کلیه سطوح فردی و جمعی را مورد ارزیابی قرارداد. از سوی دیگر در یک وضعیت مطلوب، مؤلفه‌های اجتماعی مسکن روستایی می‌بایست به نحوی بسط و توسعه پیدا کنند که با مؤلفه‌های اقتصادی، درآمد ملی، بودجه دولت، منابع ساکنان، هزینه برنامه‌ها و بسیاری از مؤلفه‌های دیگر که برای تصمیم‌گیری در این باره ضرورت دارند، متناسب باشند (Razavi, 2015: 2). هرچند امروزه غالب بودن ماهیت‌های اقتصادی در الگوی مسکن موجب شده است که از نقش مؤلفه‌های اجتماعی آن به عنوان یک نیاز اساسی انسان غفلت شود، اما در

عمل، الگوی مسکن همچنان دارای ابعاد اجتماعی و فرهنگی وسیعی است که به عنوان یکی از اهداف اجتماعی همواره و در هر جامعه‌ای مطرح است.

از آنجا که مسکن ارتباط پیچیده نیازها و نیز چگونگی تعریف آن‌ها را برجسته می‌کند، پرداختن به مسکن عشایر ایران از پیچیدگی بسیاری بالایی برخوردار است که متأثر از نظام‌های اجتماعی آن می‌باشد (Zarghami, 2016: 19).

در این میان یکی از اقوامی که مؤلفه‌های اجتماعی و فرهنگی بر نوع سکونت و مسکنشان تأثیر گذاشته است، ترکمن‌ها به خصوص در نواحی روستایی می‌باشند (Khakpour et al., 2015: 14). ترکمن‌ها میراث دار فرهنگ و تمدنی کاملاً ایرانی بوده‌اند و به گفته آ. یو. یاکوبوفسکی در شکل‌گیری و توسعه این تمدن نقش ترکمن‌ها کمتر از سایر اقوام نبوده است (Hasani & Fadavi, 2009: 142). بنابراین می‌توان گفت که این اقوام از سابقه‌ی سکونتی بالایی در کشور برخوردار هستند که نظام شکل‌گیری و جانی الگوهای مسکونی و شیوه ساخت آن متأثر از شیوه زندگی و فرهنگ بومی است. یکی از شیوه‌های بررسی هویت جامعه، توجه به عناصر فضایی و ارتباط آن با فرهنگ جامعه است، برای شناسایی هویت جامعه سنتی ترکمن بررسی عناصر هویت‌ساز در معماری سنتی ترکمن شیوه مناسبی به نظر می‌رسد (Mohammadi & Raeis-Samiei, 2013: 1).

شهرستان رازوجرگلان در استان خراسان شمالی به دلیل مطلوبیت شرایط محیطی در زمینه‌های مختلف صنعتی، دامداری، کشاورزی، ویژگی‌های مناسب اقلیمی و ... مورد توجه اقوام ترکمن قرار گرفته است. به نحوی که بر اساس سرشماری ۱۳۹۵، بالغ بر ۷۰ درصد جمعیت روستایی ۵۵ هزار نفری آن در روستاهای ترکمن نشین اسکان یافته‌اند روستاهای ترکمن نشین این شهرستان، به‌طور عام در سطح منطقه و به‌طور خاص در ارتباط با تأثیرگذاری مؤلفه‌های اجتماعی بر مسکن آن‌ها، دارای شرایط ویژه فرهنگی-اجتماعی می‌باشند. مسکن ترکمن‌ها برگرفته از بسترهای مکانی که منطبق بر ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی آن می‌باشد، با هویت مخاطب خود هماهنگی دارد و این باعث ماندگاری آن شده است. در اینگونه جوامع، محیط عامل مهمی در احراز هویت فردی و همچنین مسائل اجتماعی و فرهنگی انسان‌های ساکن آن است که شامل محیط اجتماعی و محیط کالبدی می‌باشد و در هم تنیدگی این دو فاکتور در هویت زایی یا هویت زدایی آن نقش مؤثری

دارد. اهمیت استفاده از الگوهای سازمان دهنده فضا در مقیاس خرد و کلان که ریشه در فرهنگ و آداب و رسوم و شیوه زندگی افراد دارد، مکان و محیط کالبدی را پیچیده تر، ارزشمندتر و واجد کارایی و کیفیت چندلایه نموده و درگذر زمان به فاکتوری تأثیرگذار تبدیل می کند. از آنجایی که بی توجهی به پشته‌های فرهنگی می تواند منجر به بی هویتی یک ملت و صدمات جبران ناپذیر دیگر گردد، ضرورت تلاش برای معرفی و حفظ و اشاعه هر چه بیشتر میراث فرهنگی این شهرستان و در اینجا قوم ترکمن بیش از پیش احساس می گردد.

بنابراین، موضوع اصلی پی بردن به این نکته است که چطور عوامل اجتماعی توانسته است در طول تاریخ سیما و کالبد معماری مساکن روستایی را تحت تأثیر قرار دهد و الگوی مسکنی متفاوت از مساکن موجود در روستاهای پیرامونی خود در این منطقه خاص جغرافیایی بوجود آورد، ترکمن های که در گذشته یکجانشین نبوده و دائم در حال جابجایی بوده اند و بعد از اسکل و یکجانشین شدن الگوی مسکن روستایی متفاوتی را خلق نموده اند که در این میان نقش عوامل اجتماعی در آن بسیار چشمگیر است. لذا می توان گفت در معماری سنتی مساکن روستاهای ترکمن، چگونه مؤلفه های هویتی جامعه سنتی در عناصر مسکن آن تجلی یافته است؟ و پرسشی است که در این پژوهش سعی بر یافتن پاسخ آن است، بررسی میزان تأثیر مؤلفه های اجتماعی بر الگوی مسکن روستاییان مناطق ترکمن نشین شهرستان راز و جرگلان می باشد.

مسکن روستایی - وضوح و اهمیت نقش مسکن در روستاها هنگامی نمود عینی تری می یابد که برابر آخرین سرشماری رسمی کشور (۱۳۹۵)، ۲۸/۵ درصد از جمعیت کشور در روستاها ساکن هستند. همچنین قریب به ۵/۷ میلیون خانوار ساکن در کشور، روستاییانی هستند که در بیش از ۵ میلیون واحد مسکونی سکونت دارند (Statistical Center of Iran, 2016)، تأکید اصل ۳۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نسبت به تأمین مسکن متناسب با نیاز خانوارهای ایرانی به ویژه روستاییان و موظف شدن دولت به بازسازی و نوسازی مساکن روستایی حجم قابل توجهی از دخالت های کالبدی در روستاها را طی سال های گذشته، به خصوص در دو دهه گذشته را به دنبال داشته است در حالی که مسائل مسکن ابتدا ریشه در مسائل اجتماعی آن ها دارد. بدین منظور، تدوین یک برنامه جامع در بخش مسکن - برای رسیدن به وضعیت مطلوب در بعد عدالت فضایی، مستلزم شناسایی و

تجزیه و تحلیل ابعاد گسترده و آگاهی از وضعیت شاخص های مسکن در ابعاد اجتماعی و فرهنگی در فرایند برنامه ریزی های منطقه ای است. از این رو میزان دستیابی به وضعیت مطلوب شاخص های کالبدی مسکن، به عنوان یکی از شاخص های توسعه، امری ضروری است. امروزه مسکن و مسائل مربوط به آن به عنوان یک مسئله جهانی مطرح است و برنامه ریزان و سیاست گذاران در کشورهای مختلف به دنبال راه حل هایی برای حل مسائل مربوط به آن هستند (Buckley & Kalarickal, 2005: 237). برخی معتقدند مسکن در زمره اساسی ترین و حساس ترین بخش ها در برنامه ریزی توسعه اقتصادی و اجتماعی است (Azizi, 2004: 8). مسکن نسبت به سایر کالاها به دلیل ویژگی هایی مانند غیرقابل جایگزین بودن، سرمایه ای بودن و پرهزینه بودن و غیرمقابل بودن (Gallent & Robinson, 2011: 298) می تواند عامل عمده نابرابری و درعین حال همبستگی به شمار رود (Bastiye & Dez, 2003: 296). اما به هر صورت در طول تاریخ شیوه های سکونت گزینی و گونه های مساکن روستایی متأثر از عوامل طبیعی - اکولوژیک، اجتماعی و اقتصادی و تجلی گاه فرهنگ و شیوه زندگی بوده است (Saeidi & Hoseini Hasil, 2009: 18).

عوامل اجتماعی مؤثر بر الگوی مسکن روستایی - وقتی عوامل اجتماعی را مورد بررسی قرار می دهیم، منظور بررسی ساختار اجتماعی است و موضوعاتی مانند گروه های اجتماعی که در نظریه تضاد حائز اهمیت ویژه است و نهادهای اجتماعی کمتر مورد توجه می باشند؛ عوامل اجتماعی - فرهنگی از دسته عواملی هستند که بر الگوی مسکن روستایی تأثیر زیادی دارند. از جمله مؤلفه های عوامل اجتماعی - فرهنگی اثرگذار بر الگوی مسکن روستایی عبارت اند از:

الف/ شیوه های زندگی: رفتارها و شیوه های زندگی تأثیری عیان بر معماری مردمی بر جای می گذارند. این رفتارها که تابع فرهنگ و آموخته های زمانمند آن است همچون دیگر عوامل اجتماعی فرهنگی، در شرایط زمانی - مکانی تغییر می یابد. اما برخی از خصوصیات مربوط به شیوه زندگی از ثبات نسبی برخوردار بوده و تغییرات آن در طول زمان به کندی صورت می گیرد و بعضی نیز همانند مد از تغییر و تحول دائمی برخوردارند (Khakpour, 2012: 164).

تمیز دادن اقتدار از مفهوم کلی‌تر قدرت است (Gidens & Birdsall, 2007: 986).

ز/ جهان‌بینی: هزاران سال است که دین در زندگی فردی و اجتماعی بشر وجود داشته است. اولین کشفیات انسان‌شناسی، وجودی از نمادها و آیین‌ها را تبیین نموده و در تمام دوره‌های پیشاتاریخی و تاریخی، ادیان همچنان با اشکال و نام‌های مختلف بر زندگی انسان تأثیر گذارده‌اند: زیرا دین، به اساسی‌ترین پرسش‌های آدمی که عبارت از معنای زندگی و هدف غایی است، پاسخ می‌گوید (Khakpour & Sheikh Mehdi, 2011: 231).

تأثیر مؤلفه‌های اجتماعی بر الگوی مسکن از سال‌ها پیش مورد توجه محققین کشورهای مختلف بوده است. لذا در این رابطه محققان تحقیقات متعددی انجام پذیرفته است که در ادامه به تعدادی از پژوهش‌های انجام شده در داخل و خارج در قالب جدول زیر اشاره گردیده است.

نتایج حاصل از مطالعات میدانی (Purtaheri et al. (2010) مشخص نمود که بین تغییرات فرهنگی و رضایت از مسکن، نقشه معماری، مقاومت مسکن، آسایش در منزل، نمای واحد مسکونی، وسایل سرمایش و گرمایش منزل، مساحت کل زمین و زیربنا، عمر ساختمان و تعداد طبقات و غیره رابطه مستقیم معنادار وجود دارد. همچنین مشخص شد که بین تغییرات فرهنگی و تغییر در الگوی مسکن روستایی رابطه خطی معناداری برقرار است. Alal- Hesabi & Karani (2011) اظهار داشتند عوامل مؤثر بر تحول مسکن و حوزه تأثیر آن‌ها، از بدو اسکان بشر تاکنون (مسکن دیروز) شناسایی شده و بامطالعه روند تحول این عوامل در آینده، عوامل مؤثر بر شکل‌گیری مسکن فردا معرفی شده است. Azimi (2011) Amoli & Asri نشان دادند که بین متغیرهای اجتماعی (سن، سواد و جنسیت سرپرست خانوار)، و کمیت و کیفیت مسکن رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. (Tazikeh Lamsaki (2011 نشان می‌دهد که انطباق مسکن بر نحوه معیشت، انتخاب مصالح بومی، راهکارهای مناسب در مقابل ناهنجاری‌های اقلیمی، سری سازی خانه‌ها با توجه به وجود روحیه تعاون و همکاری، سرعت در اجرای بنا با توجه به ضرورت نوع زندگی و انطباق ساختار همنشینی خانه‌ها بر اساس نظام اجتماعی و سیاسی قبیله‌ای. به نظر

ب/ آداب و رسوم: هویت ما تا حد زیادی به پیروی از همین قواعد و قراردادهای پیچیده آداب و رسوم وابسته است. آداب و رسوم و سنت می‌تواند موجب پایداری اقتدار نیز گردد. کهن‌ترین مشروعیت اقتداری که در وسیع‌ترین شکل ممکن پایدار مانده است بر قداست سنت استوار است. بنابراین رسوم یکی از راه‌های مشروعیت دادن به قدرت است (Khakpour, 2012: 166).

ج/ تعیین حریم و قلمرو: تعیین حریم و محدوده به‌منظور تجربه و ادراک فضا، لازمه تشکل حس مکان و از طریق آن دستیابی به‌گونه‌ای از هویت است. باین‌حال در روستا، فضا و زمان در ارتباط باهم قرار می‌گیرند و حریم فضایی به لحاظ کالبدی بسته نیست و فقط تا زمانی که کسی وارد آن نشده باشد، بسته حس می‌شود (Norberg-Schulz, 2009: 91).

د/ هویت: هویت که خصوصیتی فرهنگی و متکی بر اندیشه است در بستر زمان و مکان به وقوع می‌پیوندد. ازاین‌رو می‌توان گفت هویت پدیداری زمانی و مکانی است. زمانی است، زیرا از صور گوناگون اندیشه و عقل انسان نشأت می‌گیرد و یکباره حاصل نمی‌شود. مکانی است زیرا با توجه به مکان‌های گوناگون پدیدار شده و تجلی نمادین و غیر نمادین دارد: در ماده و معنی و روابط بین آن‌ها تبلور می‌یابد و در تعلقات مکانی خاص ریشه دارد.

ه/ روابط اجتماعی: روابط اجتماعی پدیده‌ای ایستا نبوده و در زمره کنش‌های زمانی- مکانی قرار دارد و متأثر از نقش‌ها، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه می‌باشد و فرهنگ در ذات خود نقش مهمی در استمرار بخشیدن به هنجارها و ارزش‌های جامعه دارد. بنیان همه فرهنگ‌ها، تصورات و اندیشه‌هایی است که مشخص می‌کنند چه چیزی مهم، ارزشمند، مطلوب و پسندیده است. هنجارها قواعدی برای رفتارند که ارزش‌های یک فرهنگ را منعکس می‌کنند یا تجسم می‌بخشند. ارزش‌ها و هنجارها در کنار یکدیگر به چگونگی رفتار اعضای یک فرهنگ در محیط اجتماعی‌شان شکل می‌دهند (Rapoport, 2009: 35).

و/ قدرت و اقتدار: قدرت به افراد امکان برآوردن خواسته‌های شخصی را داده و در عوض از فرد یا گروهی دیگر امکان دستیابی به برخی اهداف سلب می‌شود و این تضاد منافع، موجب بروز کشمکش در جامعه می‌گردد. در تمام طول تاریخ، حق زندگی و حق مالکیت به هر یک از شادمانی‌های زندگی، برای هر فرد یا گروهی، فقط تا آنجا مراعات شده که قدرت پافشاری به آن، در همان فرد یا گروه موجود بوده است. اما اقتدار، قدرت مشروعی است که شخص یا گروهی بر شخص یا گروه دیگری دارد. مشروعیت، عنصر ضروری مفهوم اقتدار است چون عامل اصلی در

روستایی ارائه می‌نماید. [Mohammadi Yeganeh et al. \(2014\)](#) نشان می‌دهند، رابطه معناداری میان پذیرش الگوی نوین مسکن و نوع هویت خانوارهای روستاهای مورد مطالعه وجود دارد و با دسترسی خانوارها به اعتبارات مسکن تغییرات الگوی مسکن افزایش می‌یابد. [Moradi Estalkhizir \(2015\)](#) معتقد است که بین عوامل پنج‌گانه مؤثر بر ساخت مسکن عامل اقتصادی بیش‌ترین نقش را داشته است. یافته‌های تحقیق [Madani & Molaei \(2015\)](#) نشان می‌دهد که معماری مسکن روستاهای مورد مطالعه در دهستان اطاقور در حوزه زمانی ۲۰ ساله، دستخوش تغییر شده است و در مسکن روستا تأثیرات مدرنیته که بازتاب آن در تغییر فرم معماری و تغییر اجزای کاربردی مسکن و تغییرات مصالح می‌باشند، بر اساس نتایج حاصله [Nourtaghani et al. \(2015\)](#) می‌توان عنوان نمود که، ابزار رمزگشایی انتظام معنای مسکن ترکمن از اعتبار و روایی مناسبی برخوردار بوده و می‌تواند برای مطالعه انتظام معنای مسکن ترکمن به گونه مناسب به کار رود. [Anabestani et al. \(2016\)](#) نشان می‌دهند که ارتباط معنی‌دار و نسبتاً قوی بین تغییرات فرهنگی و اجتماعی و الگوی مسکن روستایی وجود دارد و در این بین، پذیرش فرهنگی بیش‌ترین اثر را بر تغییرات در الگوی مسکن روستایی را ارائه نموده است. [Mashayekhi et al. \(2016\)](#) نشان دادند که شغل ساکنین، میزان درآمد افراد، امکانات زیربنایی موجود، وضعیت سواد افراد، شیب منطقه، وضعیت زمین‌های مسکونی، وجود مراکز آموزشی و نوع بینش همسایگان از مهم‌ترین عوامل مؤثر در الگوی معماری مسکن روستایی شهر جیرفت هستند.

نتایج بررسی [Pourghafar Maghferati & Pourramazan \(2016 & 2018\)](#) شاخص‌های اجتماعی مسکن در مناطق روستایی استان گیلان طی سال‌های ۱۳۴۵ الی ۱۳۹۰ نشان می‌دهد که از نظر شاخص‌های اجتماعی کمی مسکن (تراکم خانوار در واحد مسکونی، تراکم نفر در واحد مسکونی و توزیع واحدهای مسکونی برحسب تعداد اتاق و خانوار)، در وضعیت مناسب و مطلوبی قرار دارد و هم‌چنین از نظر شاخص‌های اجتماعی کیفی (میانگین سطح زیربنای واحد مسکونی، دوام مصالح ساختمانی، مالکیت و نحوه تصرف و امکانات زیرساختی و تسهیلات)، واحدهای مسکونی در شرایطی به نسبت مناسب هستند اما در مقایسه با شاخص‌های کمی و کیفی مناطق شهری استان، گواه این است که کماکان مشکلات و کاستی‌هایی نیز وجود دارد و با

می‌رسد وجود وحدت بین این عوامل رمز پایداری بافت‌های مسکونی ترکمن شده است.

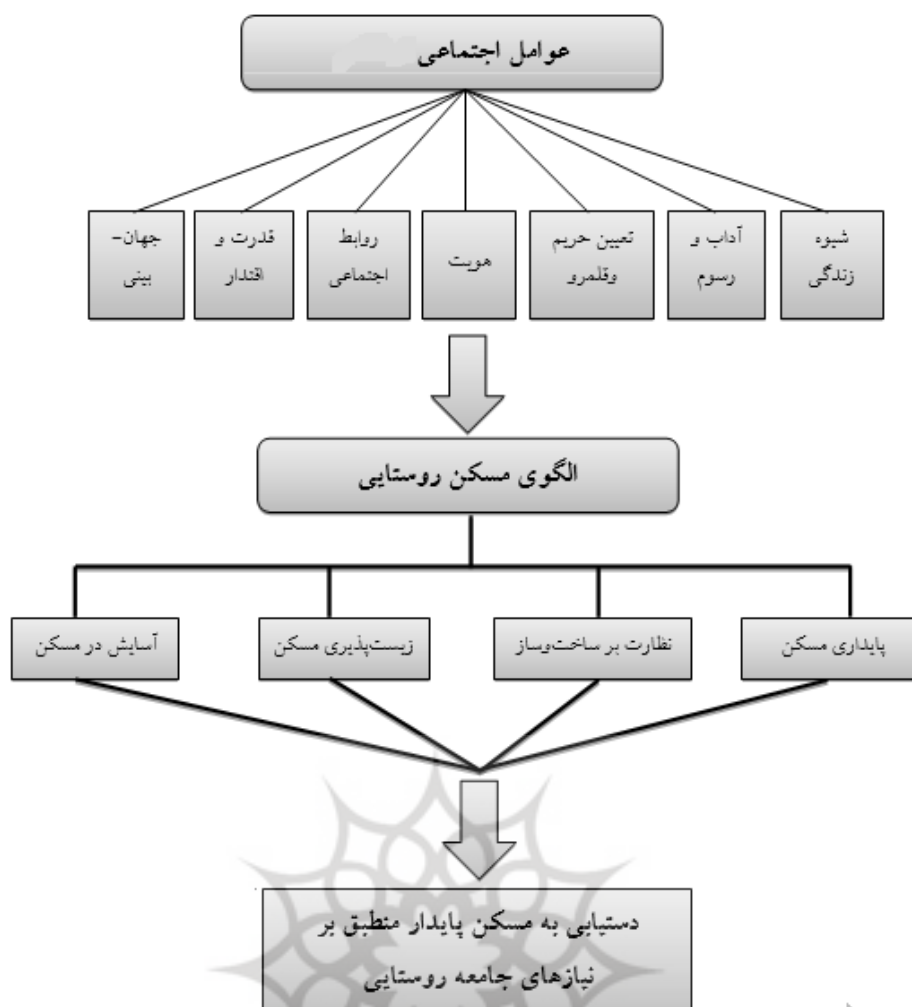
نتایج پژوهش [Nazari & Pak \(2012\)](#) نشان داد، اگرچه این طرح در زمینه ارتقاء فرهنگ روستائیان در زمینه تهیه نقشه و پلان واحدهای مسکونی، رعایت حریم امنیت و الگوی مصرف انرژی نتایج مثبتی داشته است، لیکن در زمینه بسیاری از معیارهای الگوی بومی مسکن ترکمن از جمله: جانمایی خانه در حیاط، جهت‌یابی خانه، تغییر کارکردهای اقتصادی (کاهش فضاهای مکمل) و ارتفاع بنا نتایج مناسبی نداشته است. [Khakpour \(2012\)](#) معتقد است که معماری برونگرای روستاهای گیلان، با موقعیت اجتماعی زنان دارای ارتباط معنادار است. [Haddadpour \(2013\)](#) نشان داد که نظر به اینکه حدود ۲۴ درصد واریانس مربوط به الگوی مسکن دهستان با شرایط اجتماعی، شرایط اقتصادی و سن تبیین می‌شود. تداوم خدمات‌دهی به آن نیازمند برنامه‌ریزی مسکن به شیوه کاملاً صحیح است تا در بلندمدت، منجر به ارائه الگوی مناسب مسکن روستایی شود. [Anabestani \(2013 & 2015\)](#) نشان می‌دهد که ارتباط معنادار و نسبتاً قوی بین تغییرات اجتماعی و تغییرات فرهنگی و الگوی مسکن روستایی وجود دارد؛ به‌طوری که شاخص‌های تغییرات اجتماعی و فرهنگی به شکل قابل توجهی باعث شکل‌گیری الگوی مسکن روستایی شده‌اند و در یان میان نقش عامل رواج فرهنگ مصرف‌گرایی، بیش‌تر بوده و بیش‌ترین تأثیر را بر روی کیفیت مسکن و پلان معماری برجای گذاشته است. هم‌چنین، [Anabestani et al. \(2018\)](#) معتقدند که ارتباط معنادار و قوی بین سبک زندگی با الگوی مسکن وجود دارد به‌طوری که الگوی مسکن به نحو قابل توجهی از سبک زندگی روستائیان تأثیر پذیرفته است و ارزش و عقاید روستائیان بیش‌ترین تأثیر را بر روی شاخص‌های کالبدی و رفاه و آسایش برجای گذاشته است.

[Varmaghani \(2014\)](#) مشخص کرد عواملی که بر طراحی مسکن (کوچ‌نشینی و یکجانشینی) قشقای تأثیر می‌گذارد، شامل نحوه معیشت، روابط خویشاوندی، عقاید فرهنگی و برخی آداب و رسوم، وجود روحیه تعاون و همکاری، توجه به ضرورت نوع زندگی و انطباق ساختار هم‌نشینی سیاه‌چادرها و خانه‌ها بر اساس نظام اجتماعی، قبیله‌ای می‌باشد. [Zargari & Hatami \(2014\)](#) و جوه مؤثر بر طراحی مسکن روستایی به عنوان نتیجه، مجموعه نسبتاً کاملی از جوه مؤثر بر طراحی مسکن

روستاها شده‌اند. بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده [Al-Naim & Mahmud \(2007\)](#) مشخص گردید که تغییرات الگوی مسکن روستایی در نیجریه، به‌ویژه در سه دهه اخیر، بر اثر تغییرات فرهنگی، شهری شدن و جهانی‌شدن صورت گرفته‌اند. [Bański Monika \(2010\)](#) بر این باور هستند که در اثر تحولات اقتصادی در لهستان، ساختمان‌های جدیدی در حال شکل‌گیری هستند که خود تابعی از میزان نزدیکی به حومه شهر و فاصله از آن است. مطالعات اکتشافی نشان می‌دهد، یکی از مهم‌ترین مسائل نواحی روستایی در حوزه کالبدی، تأثیرگذاری مؤلفه‌های اجتماعی-فرهنگی بر الگوپذیری مسکن که متأثر از پیکره فضایی نواحی روستایی و بحث مسائل هویتی و فردی در این قبیل جوامع است، می‌باشد. اهمیت موضوع حاضر سبب گردیده است در داخل و خارج کشور مطالعات متعددی در این زمینه صورت گیرد. با توجه به اینکه تأثیرگذاری مؤلفه‌های اجتماعی بر مسکن روستایی به‌ویژه در نواحی ترکمن نشین به‌طور عام در سطح شهرستان و به‌طور خاص در ارتباط با موضوع از اهمیت دوچندانی برخوردار است. مهمترین وجه تمایز تحقیق حاضر با تحقیقات گذشته پرداختن به طور خاص به مقوله الگوی مسکن روستائیان ترکمن تحت تاثیر عوامل اجتماعی است که تاکنون کمتر به آن پرداخته شده است و در این راه سعی شده است تا بر پایه تحقیقات گذشته از عوامل اجتماعی که بر الگوی مسکن بویژه در نواحی روستایی تاثیرگذار است، استفاده و نهایتاً بر پایه مدل پیش رو نسبت به انجام تحقیق حاضر اقدام نمود (شکل ۱).

وضعیت مناسب و مطلوب فاصله دارد. نتایج پژوهش [Mohammadi Yeganeh et al \(2017\)](#) نشان می‌دهد شاخص‌های اقتصادی متراژ مسکن، وسیله نقلیه، تعداد دام، مالکیت باغ، سابقه دریافت اعتبارات، نوع شغل و درآمد و درصد درآمد به‌دست آمده از بخش غیر کشاورزی در تحولات کارکرد مسکن روستایی دارای رابطه معنادار و مؤثر است. بنابراین روند کنونی تحولات کارکردی مسکن روستایی کاهش تولیدات مرتبط با مسکن در این نواحی را به‌همراه خواهد داشت. [Mohammadi Yeganeh et al \(2021\)](#) معتقدند که براساس نتایج ابعاد سبک زندگی به عنوان متغیر مستقل و هویت مسکن به عنوان متغیر به یکدیگر وابسته‌اند، و از بین ابعاد سبک زندگی، بعد سلامت معنوی، تاثیرگذارترین عامل است. پیشنهاد اساسی تحقیق حاضر ارائه تسهیلات اعتبارات مقاوم‌سازی مسکن با در نظر گرفتن نیازهای معیشتی روستائیان می‌باشد.

[Wells \(1971\)](#) مشخص نمود که عوامل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و فضایی باعث تغییر شکل مسکن می‌شوند. همچنین تغییرات فرهنگی باعث تغییر شکل مسکن می‌شوند. بر اساس نتایج حاصل‌شده [Turgat \(2001\)](#) تغییرات فرهنگی؛ به‌خصوص تغییر از ارزش‌های سنتی و گرایش به سبک زندگی غربی، بر الگوی مسکن و طرح‌های مسکونی اثرات متعددی بر جای نهاده است. [Nurse & Blake \(2003\)](#) معتقد هستند که در چند سال اخیر، روستاهای کانادا تحت تأثیر فرایندهای جهانی‌سازی، شهرنشینی و گسترش تکنولوژی‌های نوین قرار گرفته‌اند که این عوامل، به‌نوبه خود باعث تغییرات اجتماعی، فرهنگی، جمعیتی و اقتصادی در

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

۲. روش تحقیق

تعداد ۱۵ روستا با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای بر اساس حجم جمعیت روستاها به عنوان نمونه انتخاب که دارای ۱۳۴۷۴ نفر جمعیت در قالب ۳۴۰۷ خانوار و معادل ۳۲ درصد جمعیت روستایی شهرستان است. حجم نمونه، با استفاده از فرمول کوکران، با خطای ۰/۰۶ درصد معادل ۲۴۷ نفر تعیین شد، برای هر روستا ۸ پرسشنامه به عنوان پایه در نظر گرفته شده و مابقی ۱۲۷ پرسشنامه تقسیم به نسبت بر اساس تعداد خانوار روستاها شد. با توجه به اضافه نمودن یک پرسشنامه به روستای تش نفس، حجم نمونه در روستاها به ۲۴۸ خانوار روستایی ارتقا پیدا کرد (جدول ۱).

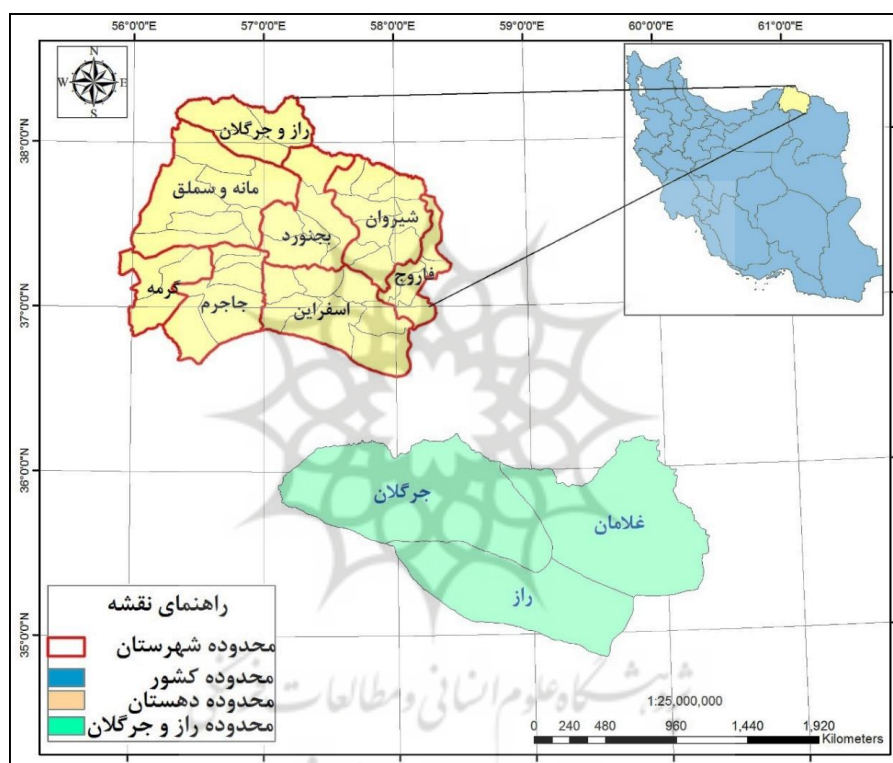
پژوهش حاضر پیمایشی، از نظر هدف کاربردی و به لحاظ روش توصیفی-تحلیلی است. در گردآوری اطلاعات موردنیاز از روش‌های اسنادی و میدانی استفاده شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه نیمه‌باز بود که به صورت مصاحبه تکمیل شدند. جامعه آماری پژوهش حاضر روستاییان ساکن در روستاهای ترکمن نشین شهرستان رازوجرگلان (۳۴ روستا از ۵۳ روستای دارای سکنه شهرستان) است که با استفاده از فرمول $N0$ و در سطح خطای ۰/۲،

جدول ۱. روستاهای مطالعه شده و برآورد حجم نمونه

نام آبادی	مذهب	خانوار	جمعیت	حجم نمونه
یکه سعودسفلی	تسنن	۶۴۳	۲۷۳۲	۳۲
باغلق	تسنن	۵۳۱	۲۲۵۰	۲۸
بچه دره	تسنن	۴۲۱	۱۷۳۵	۲۴
تنگه ترکمن	تسنن	۳۷۰	۱۵۸۹	۲۲
تکله قوز	تسنن	۲۵۳	۹۰۸	۱۷

۱۷	۹۸۵	۲۳۸	تسنن	امانلی
۱۶	۷۹۵	۲۱۲	تسنن	کرپشلی باغی
۱۴	۱۶۶	۱۶۸	تسنن	قره باطر
۱۳	۵۸۶	۱۴۱	تسنن	کیلونجه
۱۲	۴۸۱	۱۱۹	تسنن	قره اقاج
۱۲	۳۷۹	۹۶	تسنن	اشرف الاسلام
۱۱	۳۳۸	۷۷	تسنن	پرسه سوی سفلی
۱۰	۲۲۰	۶۰	تسنن	گنبدلی
۱۰	۱۸۵	۴۵	تسنن	امام دره
۱۰	۱۲۵	۳۳	تسنن	تش نفس
۲۴۸	۱۳۴۷۴	۳۴۰۷	-	جمع

منبع: (Authores, 2022)

شکل ۱. موقعیت منطقه مورد مطالعه

منبع: (Authores, 2022)

مسکن روستایی سنجیده شد و براساس نتایج آزمون اعتبار سازه‌ای، ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده از پرسش‌نامه طراحی شده برای سنجش الگوی مسکن روستایی پرسش‌نامه تحقیق برابر ۰/۷۷۶ است و در نتیجه پایایی یا اعتبار پرسش‌نامه نیز تأیید می‌شود.

به منظور سنجش پذیر کردن مفاهیم پژوهش، الگوی مسکن روستایی در قالب چهار مولفه پایداری مسکن، نظارت بر ساخت و ساز، زیست‌پذیری مسکن و آسایش در مسکن مشتمل بر ۵، ۵، ۷ و ۶ شاخص عملیاتی شدند که در جدول ۲ به آن‌ها اشاره شده است. روایی صورتی ابزار پژوهش مبتنی بر آرای خبرگان امر در حوزه

جدول ۲. شاخص‌های الگوی مسکن روستایی به همراه آلفای کرونباخ

مؤلفه	شاخص
پایداری مسکن (آلفا = ۰/۷۹۳)	میزان دوام مصالح بکار گرفته شده در ساخت سقف، کف، دیوارها و ... واحد مسکونی؛ میزان دوام سازه واحد مسکونی؛ استحکام واحد مسکونی نوساز نسبت به مساکن قبلی؛ میزان استفاده از مسکن جهت معیشت و کسب و کار؛ میزان مهارت نیروی کار شاغل در تولید مسکن.

نظارت بر ساخت و ساز (آلفا = ۰/۸۰۰)	میزان مشورت در هنگام ساخت مسکن با مهندس متخصص؛ میزان آموزش در جهت ارتقاء دانش فنی به روستائیان برای ساخت مسکن؛ میزان نظارت مهندسان ناظر بر ساخت مساکن جدید و یا مرمت مساکن قدیمی؛ سالانه میزان ساخت و بازسازی مسکن در روستا؛ میزان بهره‌وری در استفاده از فناوری، مصالح، نیروی کار شاغل و ... در تولید مسکن.
زیست پذیری مسکن (آلفا = ۰/۷۸۰)	میزان برخورداری واحد مسکونی شما از آب لوله‌کشی، برق، گاز و تلفن؛ میزان برخورداری واحد مسکونی از سیستم‌های مناسب جمع آوری و دفع زباله؛ میزان برخورداری واحد مسکونی از روش‌های مناسب دفع فاضلاب؛ میزان برخورداری واحدهای مسکونی روستا از سند رسمی؛ میزان احساس آرامش و آسایش در واحد مسکونی؛ میزان کفاف مساحت زیربنای هر واحد مسکونی برای زندگی یک خانوار روستایی؛ میزان تناسب تعداد طبقات هرواحد مسکونی.
آسایش در مسکن (آلفا = ۰/۷۹۲)	حد تناسب سطح زیربنای هر واحد مسکونی در مساکن نوساز؛ میزان جوابگویی تعداد اتاق در اختیار یک خانوار روستایی در مساکن قدیمی؛ حد تناسب تعداد اتاق در اختیار یک خانوار روستایی در مساکن جدید؛ میزان صرفه جویی انرژی در واحد مسکونی؛ میزان کاربرد مصالح بومی در واحدهای مسکونی روستایی؛ میزان گسترش بافت مسکونی روستا به سمت اراضی کشاورزی و باغات.

منبع: (Purtaheri et al., 2010; Azimi Amoli & Asri, 2011; Nazari & Pak, 2012; Alipour & Moravej, 2013; Anabestani et al., 2018)

همچنین به منظور سنجش پذیر کردن مفاهیم پژوهش، مولفه‌های اجتماعی موثر بر الگوی مسکن روستایی در قالب هفت مولفه شیوه زندگی، آداب و رسوم، تعیین حریم و قلمرو، هویت، روابط اجتماعی، قدرت و اقتدار و جهان بینی مشتمل بر ۴۶ شاخص عملیاتی شدند که در جدول ۳ به آن‌ها اشاره شده است. روایی صوری ابزار پژوهش مبتنی بر آرای خبرگان امر

در حوزه مسکن روستایی سنجیده شد و براساس نتایج آزمون اعتبار سازه‌ای، ضریب آلفای کرونباخ به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه طراحی‌شده برای سنجش الگوی مسکن روستایی پرسش‌نامه تحقیق برابر ۰/۷۶۰ است و در نتیجه پایایی یا اعتبار پرسش‌نامه نیز تأیید می‌شود.

جدول ۳. مولفه‌های اجتماعی موثر بر شکل‌گیری مسکن روستایی به همراه آلفای کرونباخ

شاخص	مولفه
عوامل اجتماعی-فرهنگی؛ جزئیات معماری و خصوصیات بنا؛ تأثیر فضا در الگوی مسکن؛ هنجارهای اجتماعی؛ مطلوب بودن و مناسب بودن فضای زندگی در مسکن؛ تأثیرات قومیتی بر شکل مسکن روستائیان؛ معماری برخاسته از هنجارهای جامعه در طرح ریزی مسکن؛ تأثیر تغییر شیوه زیستی؛ تأثیر تغییر آداب و رسوم در الگوی مسکن روستائیان. تأثیر رفتارهای اجتماعی عرف در شکل‌گیری بنا؛ تأثیر مشروعیت و قدرت پدرسالاری در شکل‌گیری الگوی مسکن؛ تأثیر شیوه‌های روزمره زندگی بر الگوی مسکن؛ تأثیر تسلط طبقاتی شکل گرفته در روستا در الگوی مسکن؛ تأثیر فعالیت‌های روزمره برای احداث بنا در الگوی مسکن؛ تأثیر جایگاه اجتماعی زن در الگوی مسکن	شیوه زندگی (آلفا = ۰/۷۷۵)
تأثیر مرز قلمرو در الگوی مسکن روستائیان؛ تأثیر محرمیت و جنسیت (حریم شخصی) در الگوی مسکن روستائیان	آداب و رسوم (آلفا = ۰/۷۸۹)
میزان تأثیر ارتباط، پیوستگی یا گسستگی های اجتماعی روستائیان در الگوی مسکن؛ الگو برداری از محیط پیرامون در طراحی مسکن؛ میزان تأثیر تفاوت های کالبدی در الگوی مسکن روستائیان؛ تأثیر حس تعلق به مکان در الگوی مسکن روستائیان؛ تأثیر خصوصی سازی بر الگوی مسکن روستائیان؛ تأثیر قلمرو و ارزش های اخلاقی در الگوی مسکن روستائیان؛ میزان تأثیر تراکم در بافت در الگوی مسکن روستائیان؛ میزان تأثیر تطابق ساختار کالبدی بر ساختار اجتماعی در الگوی مسکن روستائیان؛ تأثیر امنیت اجتماعی در الگوی مسکن روستائیان؛ تأثیر الگو برداری مسکن منطبق بر ارزش های قومی؛ تأثیر هویت بخشی قومی به مساکن روستایی؛ تأثیر علایق فردی بر سبک مسکن؛ تأثیر مادیات بر هویت مسکن؛ میزان تأثیر عناصر بومی استفاده در معماری در الگوی مسکن	تعیین حریم و قلمرو (آلفا = ۰/۷۷۰)
برخورد اجتماعی افراد در جامعه و تأثیر آن بر الگوی مسکن؛ تأثیر فضاهای دید و بازدید در طراحی الگوی مسکن؛ تأثیر تغییرات رفتاری و ارزش های اجتماعی در الگوی مسکن؛ تجمع منازل هم طایفه مسکونی در یک محل جهت	هویت (آلفا = ۰/۷۸۷)
	روابط اجتماعی (آلفا = ۰/۷۸۶)

حفظ رابطه خویشاوندی؛ تأثیر انسجام رفتاری افراد در نحوه برخورد با دیگران؛ تأثیر روابط همسایگی در الگوی مسکن روستاییان؛ تأثیر روابط محلی و شکل گیری ساختارها در الگوی مسکن	
تأثیر مالکیت اقتصادی و کالبدی در الگوی مسکن؛ تأثیر قدرت و سلطه پدرسالاری در شکل گیری الگوی مسکن؛ اهمیت دادن به تفکیک حریم های درون بنا؛ اهمیت اقتدار و سلطه درون خانوادگی در معماری الگوی مسکن روستاییان؛ اهمیت استقرار بنا در مرکز و ایجاد قدرت در الگوی مسکن روستاییان؛ اهمیت نشانه های برتری مردسالاری در معماری در الگوی مسکن روستاییان؛ تأثیر وسعت، ارتفاع و ماندگاری مسکن در الگوی مسکن روستاییان؛ تأثیر استفاده از مصالح مرغوب در بنا	قدرت و اقتدار (آلفا = ۰/۸۰۳)
توجه به باورهای معنوی و دینی در شکل گیری ترنیتات داخل و نمای مسکن؛ توجه به ماهیت فناپذیری جهان و تأثیر امور مذهبی بر شکل گیری الگوی مسکن؛ تأثیر مذهب به قرارگیری خانه ها و عناصر خانه در جهت رعایت قبله مسلمین؛ توجه به باورهای الهی و دینی و مذهبی در طراحی اجزاء مسکن	جهان بینی (آلفا = ۰/۸۰۴)

منبع: (Anabestani, 2013; Anabestani et al., 2014; Varmaghani, 2014; Mohammadi Yeganeh et al., 2014; Khakpour et al., 2012)

این روش توسط مانیا و بیهت در سال ۲۰۱۰ ارائه شد. در روش پیشنهادی لازم نیست که اهمیت نسبی بین صفات اختصاص یابد. علاوه بر این، نیازی به محاسبه وزن صفات در گیر در تصمیم گیری در این روش نیست (Maniya & Bihatt, 2010: 1759). این روش زمانی مفید است که در تصمیم گیری درباره اهمیت نسبی بین صفات اختلاف نظر وجود داشته باشد. از مزیت های این روش این است که با ماتریس تصمیم معیار — گزینه هم می توان وزن معیارها را محاسبه و هم گزینه ها را رتبه بندی کرد (Vahdani et al., 2014: 397).

برای سنجش متغیرها و شاخص های تحقیق و تجزیه و تحلیل داده ها و اطلاعات به دست آمده در مشاهدات میدانی، از شیوه های آماری توصیفی، استنباطی و تجزیه تحلیل فضایی بر مبنای نرم افزارهای SPSS و GIS می باشد. همچنین به منظور سنجش پایایی پرسش نامه تحقیق، از آلفای کرونباخ توسط نرم افزار آماری SPSS استفاده گردیده است. همچنین، از تکنیک شاخص انتخاب ارجحیت یا PSI (Preference Selection Index) برای تحلیل فضایی و رتبه بندی روستاهای نمونه براساس شاخص های اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و نهادی استفاده شد. روش PSI شاخص انتخاب ارجحیت از روش های تصمیم گیری چندمعیاره است.

۳. یافته های پژوهشی

۳.۱. ویژگی های فردی پاسخگویان

نیز بیشترین فراوانی متعلق به افراد ۲۰ تا ۳۹ سال سن با ۵۱/۶ درصد، از نظر تحصیلات نیز بیشتر پاسخگویان دارای تحصیلات ابتدایی (۶۹ درصد) و از نظر اشتغال نیز ۶۲/۵ درصد به زراعت و دامداری مشغول بوده اند.

بررسی نمونه آماری نشان داد که از نظر جنسیت، ۶۳/۷ درصد مرد، ۹۵/۶ درصد پاسخگویان مورد مطالعه متاهل، از نظر سنی

جدول ۴. ویژگی های فردی و زمینه ای پاسخگویان

شرح	جنسیت		وضعیت تاهل		سن	
	مرد	زن	متاهل	مجرد	کمتر از ۲۰	۲۰ تا ۳۹ سال
درصد	۶۳/۷	۳۶/۳	۹۵/۶	۴	۲	۵۱/۶
میزان تحصیلات پاسخگو						
درصد	ابتدایی	سیکل	دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس و بالاتر	
	۶۹	۲۰/۲	۷/۷	۱/۲	۲	
وضعیت اشتغال						
درصد	زراعت	دامدار	زراعت - دامدار	صنعت	خدمات	سایر موارد
	۲۲/۶	۲۷/۸	۱۲/۱	۲/۴	۱/۶	۳۳/۵

نوع مالکیت مسکن

درصد	شخصی	استیجاری	اشتراکی	وقفی
	۸۳/۱	۴	۱۱/۷	۱/۲

منبع: (Authors, 2022)

۲,۳. بررسی وضعیت الگوی مسکن روستایی در منطقه

برای سنجش وضعیت الگوی مسکن روستایی در منطقه مطالعه شده، از چهار مولفه پایداری مسکن، نظارت بر ساخت و ساز، زیست پذیری مسکن و آسایش در مسکن (با ۲۳ گویه) در طیف پنج گزینه‌ای لیکرت استفاده شد؛ یعنی از پاسخ گویان درخواست شد میزان موافقت خود را در هریک از گویه‌ها از خیلی کم تا خیلی زیاد بیان کنند. بر پایه نتایج تحقیق، از نظر روستاییان در کل سطح الگوی مسکن روستایی در جامعه روستاهای نمونه با میانگین ۲/۴ پایین‌تر از میانه نظری تحقیق (یعنی ۳) بوده است؛ و آسایش در مسکن با میانگین ۲/۸۵ نسبت به سایر مولفه‌ها از وضعیت مناسب‌تری در سطح منطقه برخوردار بوده است.

با استفاده از آزمون T تک‌نمونه‌ای با میانه نظری ۳، ضمن اطمینان از نرمال بودن توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون چولگی و کشیدگی، نظر روستاییان درباره مولفه‌های الگوی

مسکن روستایی بررسی شد و بر این اساس، مقدار آماره T در همه شاخص‌ها پایین‌تر از مقدار متوسط (یعنی ۳) است. مولفه نظارت بر ساخت و ساز مسکن با مقدار $T = -29/53$ بیشترین سهم را در الگوی مسکن روستاهای نمونه داشته‌اند؛ به‌طوری‌که مقدار آماره T و مقدار سطح معناداری ۰/۰۰۰ در این شاخص‌ها، که از ۰/۰۵ کمتر است و با توجه به میانگین مربوطه که البته کمتر از ۳ است، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که روستاییان این مولفه را در سطح روستاهای نمونه تا حدودی موثرتر در الگوی مسکن دانسته‌اند. شایان ذکر است با توجه به مقدار آماره T، همه شاخص‌های تحقیق از نظر روستاییان میانگین پایین‌تر از ۳ دارند و سطح دست‌یابی و موفقیت در همه شاخص‌ها در سطح نسبتاً پایینی اتفاق افتاده است.

جدول ۵. ارزیابی میزان اهمیت مولفه‌های الگوی مسکن روستایی از نظر روستاییان (استاندارد آزمون=۳)

ابعاد	میانگین	آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت از حد مطلوب	ضریب اطمینان ۹۵٪ حد پایین / حد بالا
پایداری مسکن	۲/۸۵	-۴/۲۳۲	۲۴۷	۰/۰۰	-۰/۱۴۵۱	-۰/۰۷۷۶ / -۰/۲۱۲۷
نظارت بر ساخت و ساز	۱/۹۶	-۲۹/۵۳۳	۲۳۴	۰/۰۰	-۱/۰۳۹۵	-۰/۰۹۷۰۲ / -۱/۰۸۸
زیست پذیری مسکن	۲/۶۹	-۸/۶۱۵	۲۳۴	۰/۰۰	-۰/۳۰۳۵	-۰/۲۳۴۲ / -۰/۳۷۳۰
آسایش در مسکن	۳/۲۱	۶/۴۳۵	۲۴۷	۰/۰۰	۰/۲۱۵۰	۰/۱۴۹۲ / ۰/۲۸۰۹
الگوی مسکن	۲/۷۰	-۱۲/۶۶۶	۲۳۴	۰/۰۰	-۰/۲۹۸۳	-۰/۳۳۹۵ / -۰/۲۴۸۱

منبع: (Authors, 2022)

برای تحلیل فضایی وضعیت الگوی مسکن روستایی در روستاهای نمونه از مدل ارزیابی شاخص انتخاب ارجحیت یا PSI استفاده شد. لذا پس از تشکیل ماتریس وضع موجود که برگرفته از میانگین مولفه‌های پایداری مسکن، نظارت بر ساخت و ساز، زیست پذیری مسکن و آسایش در مسکن در

سطح روستاهای نمونه است، از روش بی‌مقیاس‌سازی نرم برای استاندارد کردن با توجه به جهت شاخص‌ها (مثبت یا منفی) استفاده شده است و سپس برآورد واریانس مقادیر نرمالایز شده اولیه صورت گرفت (جدول ۶).

جدول ۶. ماتریس اولیه و نرمال‌شده شاخص‌های الگوی مسکن روستایی در سطح روستاهای مورد مطالعه

نام روستا	ماتریس اولیه			ماتریس نرمال		
	پایداری	نظارت بر	زیست پذیری	آسایش در	پایداری	زیست پذیری

مسکن	ساخت و ساز	مسکن	مسکن	مسکن	مسکن	ساخت و ساز	مسکن	
۰/۹۵	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۳/۳۴	۳/۳۲	۲/۶۱	۳/۳۸	اشرف الاسلام
۰/۷۷	۰/۶۲	۰/۶۶	۰/۷۵	۲/۷۱	۲/۰۷	۱/۷۲	۲/۵۲	امام دره
۱/۰۰	۰/۹۴	۰/۷۵	۰/۸۶	۳/۵۳	۳/۱۳	۱/۹۵	۲/۹۰	امانلی
۰/۸۲	۰/۷۵	۰/۷۸	۰/۸۰	۲/۹۱	۲/۴۹	۲/۰۳	۲/۷۱	باغلق
۰/۸۲	۰/۷۹	۰/۸۰	۰/۸۱	۲/۸۹	۲/۶۱	۲/۰۹	۲/۷۴	بچه دره
۰/۹۹	۰/۷۸	۰/۷۷	۰/۹۰	۳/۵۰	۲/۵۹	۲/۰۱	۳/۰۳	پرسه سوی سفلی
۰/۹۵	۰/۹۸	۰/۷۳	۰/۸۵	۳/۳۵	۳/۲۴	۱/۹۰	۲/۸۸	تش نفس
۰/۹۳	۰/۶۹	۰/۷۴	۰/۷۷	۳/۲۷	۲/۲۸	۱/۹۲	۲/۶۰	تکله قوز
۰/۹۵	۰/۸۰	۰/۵۴	۰/۷۹	۳/۳۷	۲/۶۷	۱/۴۲	۲/۶۸	تنگه ترکمن
۰/۹۲	۰/۹۳	۰/۷۷	۰/۹۵	۳/۲۵	۳/۰۹	۲/۰۱	۳/۲۱	قره آقاج
۰/۸۹	۰/۵۴	۰/۶۲	۰/۷۲	۳/۱۳	۱/۷۹	۱/۶۲	۲/۴۵	قره باطر
۰/۹۴	۰/۸۷	۰/۸۶	۰/۹۲	۳/۳۲	۲/۹۰	۲/۲۵	۳/۱۲	کریشتلی باغی
۰/۹۴	۰/۸۳	۰/۷۹	۰/۹۷	۳/۳۳	۲/۷۶	۲/۰۶	۳/۲۷	کیلو پنجه
۰/۹۶	۰/۹۵	۰/۷۰	۰/۷۸	۳/۳۸	۳/۱۵	۱/۸۴	۲/۶۴	گنبدلی
۰/۹۲	۰/۸۲	۰/۷۶	۰/۸۶	۳/۲۴	۲/۷۲	۱/۹۸	۲/۹۲	یکه سعود سفلی
۰/۹۲	۰/۸۲	۰/۷۵	۰/۸۵	=N	+	+	+	نوع معیار

منبع: (Authores, 2022)

مسکن در سه روستای اشرف الاسلام، کریشتلی باغلی و قره آقاج رونق ساخت و سازها در دو دهه اخیر تحت تاثیر اعطای تسهیلات مقاوم سازی مسکن از سوی نهادهای ذی ربط مانند بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و بانک های عامل است که سبب افزایش میزان تغییرات در الگوی مسکن روستایی در کنار اثرگذاری عوامل اجتماعی که عامل اصلی شکل دهی به مسکن در دوره گذار از مسکن موقت به دائمی محسوب می شود.

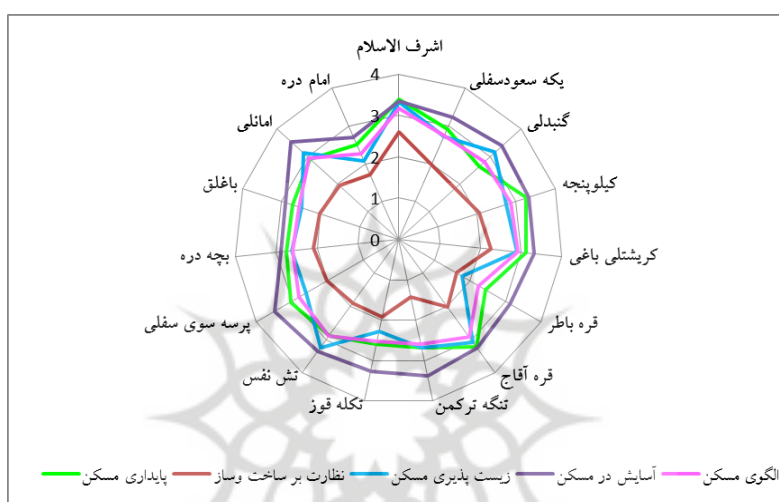
در گام بعدی، ماتریس تفاوت هر معیار ($j\emptyset$) محاسبه و ضریب ارجحیت هر شاخص به دست آمد و سپس با توجه به وزن استخراج شده ماتریس نهایی، یعنی مقدار PSI برای هر گزینه، تنظیم شد که مبنای رتبه بندی گزینه هاست. براساس نتایج حاصل از مدل، روستاهای اشرف الاسلام، کریشتلی باغلی و قره آقاج بالاترین میزان تغییرات در الگوی مسکن و روستاهای قره باطر، امام دره و تنگه ترکمن پایین ترین میزان تغییر در الگوی مسکن روستایی را تجربه نموده اند (جدول ۶). نکته مهم در موضوع تغییرات الگوی

جدول ۶. مقادیر مقدار تفاوت هر معیار ($j\emptyset$) برای روستاهای نمونه و مقادیر PSI و رتبه بندی روستاها

نام روستا	ماتریس تفاوت هر معیار ($j\emptyset$)				ماتریس PSI				رتبه
	پایداری مسکن	نظارت بر ساخت و ساز	زیست پذیری مسکن	آسایش در مسکن	پایداری مسکن	نظارت بر ساخت و ساز	زیست پذیری مسکن	آسایش در مسکن	
اشرف الاسلام	۰/۱۵	۰/۲۵	۰/۱۸	۰/۰۳	۰/۲۶۲	۰/۲۴۷	۰/۲۱۹	۰/۲۵۸	۱
امام دره	۰/۱۰	۰/۰۹	۰/۲۰	۰/۱۵	۰/۱۹۵	۰/۱۶۳	۰/۱۳۶	۰/۲۱۰	۱۴
امانلی	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۱۲	۰/۰۸	۰/۲۲۵	۰/۱۸۴	۰/۲۰۶	۰/۲۷۳	۴
باغلق	۰/۰۵	۰/۰۳	۰/۰۷	۰/۰۹	۰/۲۱۰	۰/۱۹۲	۰/۱۶۴	۰/۲۲۵	۱۱
بچه دره	۰/۰۴	۰/۰۵	۰/۰۳	۰/۱۰	۰/۲۱۲	۰/۱۹۷	۰/۱۷۲	۰/۲۲۳	۱۰
پرسه سوی سفلی	۰/۰۵	۰/۰۲	۰/۰۴	۰/۰۸	۰/۲۳۵	۰/۱۹۰	۰/۱۷۱	۰/۲۷۱	۷
تش نفس	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۱۶	۰/۰۳	۰/۲۲۳	۰/۱۸۰	۰/۲۱۳	۰/۲۵۹	۶
تکله قوز	۰/۰۸	۰/۰۲	۰/۱۳	۰/۰۱	۰/۲۰۱	۰/۱۸۱	۰/۱۵۰	۰/۲۵۳	۱۲

۱۳	۰/۷۷۸	۰/۲۶۱	۰/۱۷۶	۰/۱۳۴	۰/۲۰۷	۰/۰۴	۰/۰۲-	۰/۲۱-	۰/۰۶-	تنگه ترکمن
۳	۰/۸۹۳	۰/۲۵۱	۰/۲۰۴	۰/۱۹۰	۰/۲۴۹	۰/۰۰	۰/۱۱	۰/۰۲	۰/۱۰	قره آقاج
۱۵	۰/۷۰۳	۰/۲۴۲	۰/۱۱۸	۰/۱۵۳	۰/۱۹۰	۰/۰۳-	۰/۲۸-	۰/۱۳-	۰/۱۲-	قره باطر
۲	۰/۹۰۲	۰/۲۵۷	۰/۱۹۱	۰/۲۱۳	۰/۲۴۲	۰/۰۲	۰/۰۵	۰/۱۱	۰/۰۷	کریشتلی باغی
۵	۰/۸۸۷	۰/۲۵۷	۰/۱۸۲	۰/۱۹۵	۰/۲۵۳	۰/۰۳	۰/۰۱	۰/۰۴	۰/۱۲	کیلونجه
۸	۰/۸۴۷	۰/۲۶۱	۰/۲۰۸	۰/۱۷۴	۰/۲۰۴	۰/۰۴	۰/۱۳	۰/۰۵-	۰/۰۷-	گنبدلی
۹	۰/۸۴۳	۰/۲۵۱	۰/۱۷۹	۰/۱۸۷	۰/۲۲۶	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۱	یکه سعودسغلی
-	۰/۲۷۳۰	۰/۲۱۸۸	۰/۲۴۶۶	۰/۲۶۱۷	Wj	۰/۰۶۰۲	۰/۲۴۶۷	۰/۱۵۱۰	۰/۰۹۹۰	Øj
						۰/۹۳۹۸	۰/۷۵۳۳	۰/۸۴۹۰	۰/۹۰۱۰	∩j

منبع: (Authors, 2022)

شکل ۳. رادار تغییرات الگوی مسکن روستایی به تفکیک روستاها

منبع: (Authors, 2022)

۳،۳. بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر شکل گیری الگوی مسکن روستایی در منطقه

برای سنجش وضعیت عوامل اجتماعی مؤثر بر الگوی مسکن روستایی در منطقه مطالعه شده، از هفت مولفه شیوه زندگی، آداب و رسوم، تعیین حریم و قلمرو، هویت، روابط اجتماعی، قدرت و اقتدار و جهان بینی (با ۴۶ گویه) در طیف پنج گزینه ای لیکرت استفاده شد؛ یعنی از پاسخ گویان درخواست شد میزان موافقت خود را در هریک از گویه ها از خیلی کم تا خیلی زیاد بیان کنند. بر پایه نتایج تحقیق، از نظر روستاییان در کل سطح عوامل اجتماعی در جامعه روستاهای نمونه با میانگین ۲/۸۷ پایین تر از میانه نظری تحقیق (یعنی ۳) بوده است؛ و مولفه قدرت و اقتدار با میانگین ۳/۱۳ نسبت به سایر مولفه ها از وضعیت مناسب تری در سطح منطقه برخوردار بوده است.

با استفاده از آزمون T تک نمونه ای با میانه نظری ۳، ضمن اطمینان از نرمال بودن توزیع داده ها با استفاده از آزمون چولگی و کشیدگی، نظر روستاییان درباره عوامل اجتماعی بررسی شد و بر این اساس، مقدار آماره T در اکثر شاخص ها پایین تر از مقدار متوسط (یعنی ۳) است. مولفه جهان بینی با مقدار (T= -۱۷/۵۷) بیشترین سهم را در تبیین عوامل اجتماعی- فرهنگی روستاهای نمونه داشته اند؛ به طوری که مقدار آماره T و مقدار سطح معناداری ۰/۰۰۰ در همه شاخص ها کمتر از ۰/۰۵ است و با توجه به میانگین مربوطه که البته کمتر از ۳ (به استثنای قدرت و اقتدار) است، با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت که روستاییان این مولفه را در سطح روستاهای نمونه تا حدودی مؤثرتر در بین عوامل اجتماعی- فرهنگی دانسته اند. شایان ذکر است با توجه به

جدول ۸. ارزیابی میزان اهمیت مولفه‌های اجتماعی موثر بر الگوی مسکن از نظر روستاییان (استاندارد آزمون=۳)

ضریب اطمینان ۹۵ %		تفاوت از حد		سطح	درجه	آماره T	میانگین	ابعاد
حد بالا	حد پایین	مطلوب	معناداری	آزادی				
-۰/۲۳۲۸	-۰/۳۹۹۷	-۰/۳۱۶۲	۰/۰۰	۲۴۷	-۷/۴۶۳	۲/۶۸		شیوه زندگی
۰/۴۹۹	-۰/۱۳۵۹	-۰/۰۴۳۰	۰/۰۰	۲۴۷	-۰/۹۱۲	۲/۹۵		آداب و رسوم
-۰/۰۶۵۷	-۰/۲۱۹۵	-۱/۴۲۶۰	۰/۰۰	۲۴۷	-۳/۶۵۴	۲/۸۵		تعیین حریم و قلمرو
۰/۰۵۶۰	-۰/۰۸۰۲	-۰/۰۱۲۱	۰/۰۰	۲۴۷	-۰/۳۵۰	۲/۹۸		هویت
-۰/۱۴۵۰	-۰/۳۰۶۶	-۰/۲۲۵۸	۰/۰۰	۲۴۷	-۵/۵۰۵	۲/۷۷		روابط اجتماعی
۰/۲۱۶۲	۰/۰۴۸۵	۰/۱۳۲۳	۰/۰۰	۲۴۷	۳/۱۱۰	۳/۱۳		قدرت و اقتدار
-۰/۸۱۰۹	-۱/۰۱۵۷	-۰/۹۱۳۳	۰/۰۰	۲۴۷	-۱۷/۵۷۰	۲/۰۸		جهان بینی
-۰/۱۶۷۲	-۰/۲۶۷۲	-۰/۲۱۷۲	۰/۰۰	۲۴۷	-۸/۵۵۷	۲/۷۸		عوامل اجتماعی

برای تحلیل فضایی وضعیت عوامل اجتماعی موثر بر الگوی مسکن روستایی در روستاهای ترکمن نشین نیز از مدل ارزیابی شاخص انتخاب ارجحیت یا PSI استفاده شد و پس از تشکیل ماتریس میانگین مولفه های هفت گانه شیوه زندگی، آداب و رسوم، تعیین حریم و قلمرو، هویت، روابط اجتماعی، قدرت و اقتدار و جهان بینی در سطح روستاهای نمونه، استاندارد کردن شاخص ها و برآورد واریانس مقادیر نرمالایز شده، مقادیر تفاوت هر معیار محاسبه گردید. جدول ۵ مقادیر خام هر کدام مولفه ها را در روستاهای مورد مطالعه نشان می دهد.

نام روستا	شبهه زندگی	آداب و رسوم	تعیین حریم و قلمرو	هویت	روابط اجتماعی	قدرت و اقتدار	جهان بینی
اشرف الاسلام	۳/۴۵	۳/۴۳	۳/۴۶	۳/۳۴	۲/۴۴	۲/۸۴	۱/۶۴
امام دره	۲/۲۸	۲/۶۶	۲/۳۱	۲/۲۶	۲/۴۰	۲/۵۵	۱/۶۰
امانلی	۲/۷۶	۳/۰۱	۳/۰۶	۳/۳۲	۲/۹۱	۳/۳۰	۳/۱۳
باغلق	۲/۸۷	۳/۲۲	۳/۰۲	۲/۷۶	۲/۵۱	۲/۹۸	۲/۶۱
بچه دره	۲/۱۰	۲/۶۸	۲/۴۹	۳/۱۵	۲/۶۱	۳/۱۵	۱/۸۷
پرسه سوی سفلی	۱/۹۷	۲/۷۷	۲/۴۸	۲/۵۷	۳/۰۳	۳/۶۶	۱/۸۱
تش نفس	۳/۱۱	۳/۴۳	۳/۱۲	۳/۱۱	۳/۲۵	۳/۳۰	۲/۰۷
تکله قوز	۱/۸۲	۲/۵۹	۲/۲۶	۲/۵۶	۲/۶۳	۳/۲۱	۱/۶۱
تنگه ترکمن	۲/۹۴	۳/۲۴	۳/۱۵	۲/۹۶	۲/۷۰	۲/۹۶	۱/۹۳
قره آقاج	۲/۸۴	۲/۳۴	۲/۵۳	۳/۲۲	۲/۸۴	۳/۰	۲/۰۶
قره باطر	۲/۱۹	۲/۱۹	۲/۰۴	۲/۶۱	۲/۳۷	۳/۰۸	۱/۹۱
کریشتلی باغی	۲/۹۵	۳/۲۲	۳/۱۰	۳/۴۰	۳/۰۶	۳/۴۸	۱/۸۴
کیلوپنجه	۲/۶۱	۲/۵۷	۲/۷۶	۳/۰۶	۲/۴۰	۲/۹۴	۱/۶۵
گنبدلی	۲/۸۲	۳/۰	۳/۰	۲/۸۸	۳/۲۷	۳/۱۰	۱/۸۰
یکه سعدسفلی	۳/۱۳	۳/۲۸	۳/۳۰	۳/۱۶	۳/۱۶	۳/۲۵	۳/۰
نوع معیار	+	+	+	+	+	+	+

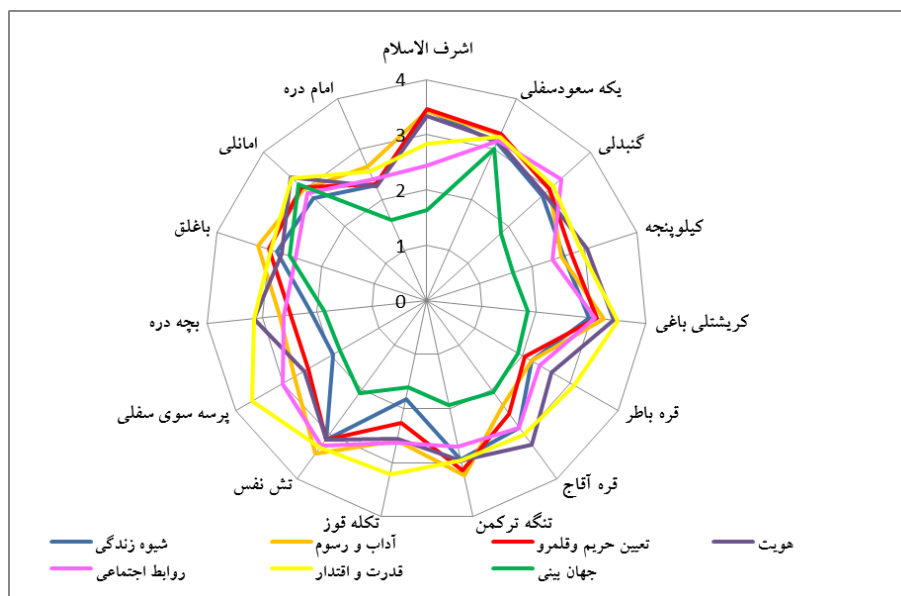
منبع: (Authores, 2022)

سپس، مقدار تفاوت هر معیار ($j\emptyset$) و ضریب ارجحیت هر شاخص محاسبه و با توجه به وزن استخراج شده PSI برای هر گزینه، رتبه‌بندی روستاها انجام شد. بنابراین، روستاهای یکه سعود سفلی، تش نفس و امانلی بالاترین رتبه را در زمینه عوامل اجتماعی- فرهنگی موثر الگوی مسکن روستایی به دلیل بافت اجتماعی سنتی و تاثیرپذیری بالاتر آداب و سنن اجتماعی برخوردارند و در مقابل روستاهای امام دره، قره باطر و تکه قوز پایین‌ترین رتبه را در زمینه عوامل اجتماعی- فرهنگی را داشتند (جدول ۱۰).

جدول ۱۰. مقادیر PSI برای عوامل اجتماعی- فرهنگی موثر بر شکل‌گیری مسکن و رتبه‌بندی روستاها

شاخص	ماتریس PSI							رتبه
	شیوه زندگی	آداب و رسوم	تعیین حریم و قلمرو	هویت	روابط اجتماعی	قدرت و اقتدار	جهان بینی	
اشرف الاسلام	۰/۱۳۰	۰/۱۴۴	۰/۱۴۰	۰/۱۵۰	۰/۱۱۴	۰/۱۲۷	۰/۰۶۱	۰/۸۶۶
امام دره	۰/۰۸۶	۰/۱۱۲	۰/۰۹۳	۰/۱۰۱	۰/۱۱۲	۰/۱۱۴	۰/۰۶۰	۰/۶۷۸
امانلی	۰/۱۰۴	۰/۱۲۷	۰/۱۲۴	۰/۱۴۹	۰/۱۳۶	۰/۱۴۸	۰/۱۱۷	۰/۹۰۴
باغلق	۰/۱۰۸	۰/۱۳۵	۰/۱۲۲	۰/۱۲۴	۰/۱۱۷	۰/۱۳۳	۰/۰۹۸	۰/۸۳۷
بچه دره	۰/۰۷۹	۰/۱۱۳	۰/۱۰۱	۰/۱۴۱	۰/۱۲۲	۰/۱۴۱	۰/۰۷۰	۰/۷۶۷
پرسه سوی سفلی	۰/۰۷۴	۰/۱۱۶	۰/۱۰۰	۰/۱۱۵	۰/۱۴۲	۰/۱۶۴	۰/۰۶۸	۰/۷۷۹
تش نفس	۰/۱۱۷	۰/۱۴۴	۰/۱۲۶	۰/۱۳۹	۰/۱۵۲	۰/۱۴۸	۰/۰۷۷	۰/۹۰۴
تکه قوز	۰/۰۶۸	۰/۱۰۹	۰/۰۹۱	۰/۱۱۵	۰/۱۲۳	۰/۱۴۴	۰/۰۶۰	۰/۷۱۰
تنگه ترکمن	۰/۱۱۱	۰/۱۳۶	۰/۱۲۷	۰/۱۳۳	۰/۱۲۶	۰/۱۳۳	۰/۰۷۲	۰/۸۳۸
قره آقاج	۰/۱۰۷	۰/۰۹۸	۰/۱۰۲	۰/۱۴۴	۰/۱۳۳	۰/۱۳۴	۰/۰۷۷	۰/۷۹۶
قره باطر	۰/۰۸۲	۰/۰۹۲	۰/۰۸۲	۰/۱۱۷	۰/۱۱۱	۰/۱۳۸	۰/۰۷۱	۰/۶۹۴
کریشلی باغی	۰/۱۱۱	۰/۱۳۵	۰/۱۲۵	۰/۱۵۳	۰/۱۴۳	۰/۱۵۶	۰/۰۶۹	۰/۸۹۲
کیلو پنجه	۰/۰۹۸	۰/۱۰۸	۰/۱۱۱	۰/۱۳۷	۰/۱۱۲	۰/۱۳۲	۰/۰۶۲	۰/۷۶۰
گنبدلی	۰/۱۰۶	۰/۱۲۶	۰/۱۲۱	۰/۱۲۹	۰/۱۵۳	۰/۱۳۹	۰/۰۶۷	۰/۸۴۲
یکه سعود سفلی	۰/۱۱۸	۰/۱۳۸	۰/۱۳۳	۰/۱۴۲	۰/۱۴۸	۰/۱۴۶	۰/۱۱۲	۰/۹۳۶
Wj	۰/۱۲۹۸	۰/۱۴۴۲	۰/۱۳۹۷	۰/۱۵۲۵	۰/۱۵۲۹	۰/۱۶۳۹	۰/۱۱۶۹	-

منبع: (Authores, 2022)

شکل ۴. رادار عوامل اجتماعی مؤثر بر شکل گیری الگوی مسکن به تفکیک روستاها

منبع: (Authores, 2022)

۴,۳. بررسی اثرگذاری عوامل اجتماعی بر الگوی مسکن

روستایی در منطقه

با توجه به نرمال بودن مؤلفه ها جهت بررسی میزان تأثیر مؤلفه های اجتماعی بر الگوی مسکن از آزمون رگرسیون خطی همزمان استفاده شد. آزمون رگرسیون خطی یکی از

تکنیک های پیچیده آماری برای داده هایی است که معمولاً در سطح سنجش فاصله ای یا نسبی می باشند و برای بررسی رابطه خطی یا بررسی اثر متغیر مستقل بر وابسته از رگرسیون استفاده می شود (جدول ۱۱).

جدول ۱۱. مقدار همبستگی، ضریب تعیین تعدیل شده و خطای استاندارد برآورد

همبستگی چندگانه	مربع ضریب همبستگی چندگانه (ضریب تعیین)	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد	آماره دوربین واتسون
۰/۴۷۹ ^a	۰/۲۳۰	۰/۲۰۷	۰/۳۲۵	۱/۴۸۳

a. Predictors: (Constant) عوامل اجتماعی مؤثر بر الگوی مسکن روستایی
b. متغیر وابسته: الگوی مسکن

منبع: (Authores, 2022)

نتایج نشان می دهد که مقدار همبستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته، برابر با ۰/۴۷۹ می باشد که همبستگی آن از نوع مستقیم و با شدت متوسط است. همچنین مقدار ضریب تعیین تعدیل شده که برابر با ۰/۲۰۷ می باشد، نشان دهنده این

موضوع می باشد که متغیرهای مستقل ۲۰/۷ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین می کنند. همچنین خطای استاندارد برآورد برابر با ۰/۳۲۵ است. آماره دوربین واتسون نیز برابر با ۱/۴۸۳ می باشد (جدول ۱۲).

جدول ۱۲. مجموع ضریب تعیین، درجه آزادی، میانگین مربعات و سطح معنی داری رگرسیون

مدل	مجموع ضریب تعیین	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری
رگرسیون	۷/۵۷۱	۷	۱/۰۸۲	۱۰/۲۲۳	b. ۰/۰۰۰
باقیمانده	۲۵/۳۹۲	۲۴۰	۰/۱۰۶		
جمع	۳۲/۹۶۳	۲۴۷	-		

a. متغیر وابسته: الگوی مسکن روستایی

b. Predictors: (Constant)، شیوه زندگی، آداب و رسوم، تعیین حریم و قلمرو، روابط اجتماعی، قدرت و اقتدار، هویت و جهان بینی

منبع: (Authores, 2022)

با توجه به مقدار F که برابر است با (۱۰/۲۲۳) و سطح معنی داری که برابر است با (۰/۰۰۰) فرضیه صفر آزمون مبنی بر تأثیر عوامل اجتماعی بر الگوی مسکن روستایی تایید می شود.

جدول ۱۳. ضریب رگرسیون استاندارد نشده و شده، آماره t و سطح معنی داری رگرسیون

مدل	استاندارد نشده		استاندارد شده		سطح معنی داری
	B	Std. Error	بتا	t آماره	
مقدار ثابت (عرض از مبدا)	۱/۴۷۸	۰/۱۶۲	-	۹/۱۲۷	۰/۰۰۰
شیوه زندگی	۰/۱۱۵	۰/۰۴۰	۰/۲۱۰	۲/۸۵۳	۰/۰۰۵
آداب و رسوم	۰/۰۰۸	۰/۰۳۳	۰/۰۱۷	۰/۲۵۵	۰/۷۹۹
تعیین حریم و قلمرو	۰/۰۵۳	۰/۰۴۸	۰/۰۹۰	۱/۱۱۷	۰/۲۶۵
هویت	۰/۱۷۵	۰/۰۴۲	۰/۲۶۰	۴/۱۶۳	۰/۰۰۰
روابط اجتماعی	۰/۰۵۲	۰/۰۳۹	۰/۰۹۲	۱/۳۳۶	۰/۱۸۳
قدرت	۰/۰۵۱	۰/۰۳۶	۰/۰۹۴	۱/۴۴۳	۰/۱۵۰
جهان بینی	-۰/۰۴۱	۰/۰۲۷	-۰/۰۹۱	-۱/۴۷۵	۰/۱۴۲

d. متغیر وابسته: الگوی مسکن روستایی

منبع: (Authores, 2022)

بنابراین با توجه به مفروضات بالا و با توجه به مقدار همبستگی چند گانه (۰/۴۸۹)، به نظر می رسد مؤلفه های اجتماعی تا حدی بر الگوی مسکن ترکمن نشین تأثیر گذار بوده است (جدول ۱۳).

تنگه ترکمن پایین ترین وضعیت در الگوی مسکن روستایی را داشتند.

همچنین در ارزیابی عوامل اجتماعی- فرهنگی موثر بر شکل گیری الگوی مسکن روستایی از نظر روستاییان باید گفت که در کل وضعیت سطح عوامل اجتماعی- فرهنگی در جامعه روستاهای نمونه با میانگین ۲/۸۷ پایین تر از میانه نظری تحقیق (یعنی ۳) بوده است؛ و مؤلفه قدرت و اقتدار با میانگین ۳/۱۳ نسبت به سایر مؤلفه ها از وضعیت مناسب تری در سطح منطقه برخوردار بوده است و با استفاده از آزمون T تک نمونه ای، جهان بینی با مقدار (T=-۱۷/۵۷) بیشترین سهم را در تبیین عوامل اجتماعی- فرهنگی روستاهای نمونه داشته اند. برای تحلیل فضایی و تعیین سطح توسعه پایدار روستاهای نمونه از مدل ارزیابی شاخص انتخاب ارجحیت یا PSI استفاده شد که مبنای رتبه بندی گزین هاست.

۴. بحث و نتیجه گیری

بر اساس یافته های پژوهش حاضر باید عنوان کرد که از نظر روستاییان در کل وضعیت الگوی مسکن روستایی در جامعه روستایی مورد مطالعه با میانگین ۲/۴ پایین تر از میانه نظری تحقیق (یعنی ۳) بوده است؛ و مؤلفه آسایش در مسکن با میانگین ۲/۸۵ نسبت به سایر مؤلفه ها از وضعیت مناسب تری در سطح منطقه برخوردار بوده است که با استفاده از آزمون T تک نمونه ای، مؤلفه نظارت بر ساخت و ساز مسکن با مقدار (T=-۲۹/۵۳) بیشترین سهم را در الگوی مسکن روستاهای نمونه داشته اند. برای تحلیل فضایی و تعیین سطح توسعه پایدار روستاهای نمونه از مدل ارزیابی شاخص انتخاب ارجحیت یا PSI استفاده شد که مبنای رتبه بندی گزین هاست. بر اساس نتایج حاصل از مدل، روستاهای اشرف الا سلام، گریشتلی باغلی و قره آقاج گونه بالاترین وضعیت در الگوی مسکن روستایی و روستاهای قره باطر، امام دره و

تحقیق حاضر را متفاوت از تحقیقات گذشته می‌نماید پرداختن به صورت یکپارچه به مولفه‌های اجتماعی موثر بر الگوی مسکن است که نتیجه در رابطه با اثرگذاری مثبت و در بین مولفه‌ها، هویت و شیوه زندگی در روستاهای ترکمن نشین بیشترین تاثیر را بر تغییرات الگوی مسکن داشته‌اند.

درنهایت، با توجه به نتایج به‌دست آمده و شناخت تنگنایهای منطقه می‌توان برای ارتقاء سطح کمی و کیفی مساکن روستایی تحت تاثیر عوامل اجتماعی در محدوده مورد مطالعه موارد زیر را پیشنهاد نمود:

- ✓ آموزش بیشتر به روستاییان در جهت ارتقاء دانش فنی و استفاده از مشاوره متخصصان برای ساخت مسکن؛
- ✓ همکاری فعالانه دولت با روستاییان در جهت ساخت مساکن مقاوم در زمینه دادن امتیاز و تشویق روستاییانی که جهت ساخت مساکن خود ایمنی لازم را رعایت می‌نمایند مانند استفاده از اسکلت، سازه سقف، برخورداری از امکانات ضد زلزله و و استفاده از مصالح بادوام در ساخت سقف، کف، دیوارها و ...؛
- ✓ تدوین و تنظیم قوانین و ضوابط ساخت و ساز در جهت بهینه و به روز رسانی مساکن روستایی با توجه به شرایط اجتماعی - فرهنگی روستاییان ترکمن نشین؛
- ✓ توجه به الگوی معماری بومی از طریق به کار بردن مصالح ساختمانی بومی و یا ترکیبی از مصالح ساختمانی بومی و مصالح جدید تحت تاثیر شرایط اجتماعی و فرهنگی روستاییان.

تقدیر و سپاسگزاری

پژوهش حاضر حامی مالی نداشته و حاصل فعالیت علمی نویسندگان است.

فهرست منابع

Abeyesundara, U. Y., Babel, S., & Gheewala, S. (2009). A matrix in life cycle perspective for selecting sustainable materials for buildings in Sri Lanka. *Building and environment*, 44(5), 997-1004.

Al. Naim, M. & Mahmud, S (2004). Is transformation in the traditional dwellings one way of making slums or a solution to accommodate more people

بر اساس نتایج حاصل از مدل، روستاهای یکه سعود سفلی، تش نفس و امانلی گونه بالاترین وضعیت را در عوامل اجتماعی - فرهنگی و روستاهای امام دره، قره باطر و نکله قوز پایین ترین وضعیت را در عوامل اجتماعی - فرهنگی را داشتند بر اساس یافته‌های تحقیق، ارتباط مستقیم و متوسطی میان متغیرهای تحقیق (ضریب همبستگی ۰/۴۷۹) وجود دارد، به عبارت دیگر بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و الگوی مسکن روستاییان در منطقه مورد مطالعه رابطه متوسط و مثبتی برقرار است یعنی با بالا رفتن وضعیت عوامل اجتماعی - فرهنگی در مولفه‌های ۷ گانه، الگوی مسکن روستاییان نیز تغییر می‌یابد. به طوری که در سطح روستاهای مورد مطالعه؛ مولفه‌های اجتماعی ۲۰/۷ درصد تغییرات الگوی مسکن روستایی را تبیین می‌نمایند و مولفه‌های هویت و شیوه زندگی به ترتیب ۲۶ و ۲۱ درصد بیشترین اثرگذاری را بر الگوی مسکن داشته‌اند. درنهایت می‌توان گفت که عوامل اجتماعی - فرهنگی بر روی الگوی مسکن روستاییان در منطقه مورد مطالعه تأثیر قابل توجهی داشته است.

نتایج به‌دست آمده از پژوهش حاضر در اثرگذاری عوامل اجتماعی بر الگوی مسکن روستاییان با نتایج حاصل از مطالعات در پژوهش‌های (Anabestani (2013 & 2015) که نتایج آن در مناطقی از کشور بیانگر تاثیر قابل توجه عوامل اجتماعی و فرهنگی بر الگوی مسکن روستایی است و همچنین با (Wells, Anabestani et al. (2014 & 2016)، (1971)، (Turgat & Pourghafar Maghferati (2001)، (1971)، (Mohammadi Yeganeh و Pourramazan (2014 & 2018) et al. (2021) که شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی مسکن تحت تاثیرات جهانی شدن و شهرگرایی تغییرات قابل توجهی داشته است، هم را ستایی نشان می‌دهد. اما نکته‌ای که نتایج

and new functions: A case in Dhaka and Hofuf, *GBER* 5 (1):30-44.

Alal-Hesabi, M. & Karani, N. (2011). Influential Factors on Housing Evolution from Past to Future, *Housing and Rural Environment Quarterly*, 141, 19-38.

<https://www.sid.ir/paper/186193/fa> (in Persian)

- Alipour, A. & Moravej, S. (2013). Investigating Effective Contexts in Designing Residential Complexes with a Focus on Personal Privacy in Contemporary Urbanism in Iran, International conference on civil engineering, architecture and sustainable urban development, Tabriz, pages 1-16. <https://civilica.com/doc/273646> (in Persian)
- Anabestani, A. (2013). Analyzing the Impact of Social Changes on the Housing Pattern of Rural Residents (Case Study: BinAloud County), *Journal of Research and Rural Planning*, 3(5), 58-68. <https://doi.org/10.22067/jrrp.v3i5.25247> (in Persian)
- Anabestani, A. (2015). Estimation of the impact of cultural changes on rural housing patterns in the lives of villagers (Case Study: Binalud County). *Journal of Geography and Environmental Planning*, 26(58), 277-298. https://gep.ui.ac.ir/article_18732.html (in Persian)
- Anabestani, A. (2016). Rural housing planning in Iran, Simaye Danesh, first edition. (in Persian)
- Anabestani, A., Anzayi, E. & Behzadi, S. (2016). The influence of cultural and social changes on rural housing patterns in Neka County. *Economy, Space, and Rural Development*, 5(16), 21-42. <http://serd.khu.ac.ir/article-1-2599-fa.html> (in Persian)
- Anabestani, A., Behzadi, S. & Anzayi, E. (2018). Exploring the impact of lifestyle on the housing patterns of villagers in Neka County. *Journal of Geographic Space Planning*, 8(27), 35-52. https://gps.gu.ac.ir/article_65968.html (in Persian)
- Azimi Amoli, S.J. & Asri, Z. (2011). Examining Economic and Social Indices Affecting Quality and Quantity of Housing in Nowshahr from Citizens' Perspectives during 1996-2007, National Conference on Urban Aspirations of Iran, Islamic Azad University Noor Branch, and Mazandaran, Iran. (In Persian)
- Azizi, M.M. (2004). The Position of Housing Indices in the Housing Planning Process, *Fine Arts Journal*, Issue 17, 31-42. <https://www.sid.ir/paper/5720/fa> (in Persian)
- Bański, J. & Wesołowska, M. (2010). Transformations in housing construction in rural areas of Poland's Lublin region Influence on the spatial settlement structure and landscape aesthetics. *Landscape and Urban Planning*, 94(2), 116-126.
- Bastiyeh, J. & Dezir, B. (2003). City. Translated by Ali Ashrafi. University of Art Press, Tehran. (In Persian)
- Buckley, R. M., & Kalarickal, J. (2005). Housing policy in developing countries: Conjectures and refutations. *The World Bank Research Observer*, 20(2), 233-257.
- Fast, J., de Jong Gierveld, J., (2008). Ageing, disability and participation. In: Keating, N. (Ed.), *Rural Ageing: A Good Place to Grow Old? The Policy Press, Bristol*, pp. 63-74.
- Gallent, N., & Robinson, S. (2011). Local perspectives on rural housing affordability and implications for the localism agenda in England. *Journal of Rural Studies*, 27(3), 297-307.
- Gidens, A. & Birdsall, K. (2007). Sociology. Translated by Hassan Chavoshian, Ney Publication, and Tehran. (In Persian)
- Haddadpour, H. (2013). Analyzing the role of social and economic conditions of rural households on housing patterns (Case study: Kavar district, Tabas County), Supervised by: Dr. Ali Akbar Anabestani, Ferdowsi University of Mashhad. (In Persian)
- Hasani, Gh. & Fadavi, J. (2009). Trends and processes in the historical transformation of the cultural-social structure of Iranian tribes, with an emphasis on the Turkmen tribe. *Journal of Social Sciences Research*, 3(1), 151-168. <https://www.sid.ir/FileServer/JF/24813880107> (in Persian)
- Khakpour, M. & Sheikh Mehdi, A. (2011). Examining the impact of culture and social changes on rural housing in Gilan. *Urban Management Quarterly*, 27, 229-246. <https://www.sid.ir/paper/92023/fa> (in Persian)
- Khakpour, M. (2012). The impact of socio-cultural factors on the formation of indigenous rural housing in Gilan (with an emphasis on the role of women), Doctoral thesis in Research and Art, Tarbiat Modares University, Faculty of Art and Architecture. (In Persian)
- Khakpour, M., Ansari, M., Sheikh Mehdi, A. & Tavooosi, M. (2015). Socio-cultural characteristics of indigenous housing. *Rural Housing and Environment Quarterly*, 149, 3-15. <http://jhre.ir/article-1-664-fa.html> (in Persian)
- Madani, S. & Molaei Hashjin, N. (2015). Factors Influencing Changes in Rural Housing Architecture (Case Study: Morri, Otaghour District, Langeroud), First National Conference on Natural Environment, Rasht, Iran, Pages 16-1. (In Persian)
- Maniya, K., & Bhatt, M. G. (2010). A selection of material using a novel type decision-making method: Preference selection index method. *Materials & Design*, 31(4), 1785-1789.
- Maniya, K.D. & Bihatt, M.G. (2011). An alternative multiple attribute decision making methodology for solving optimal facility layout design selection problems. *Computer & Industrial Engineering*, 61, 3: 542-549.
- Mashayekhi, M., Sardouei, M., Amiranipour, A. & Darbati, A. (2016). Identifying and Prioritizing Factors Affecting Rural Housing Architecture: A Case Study of Rural Dwellings in Jiroft County, Sixteenth Policies of Housing Development in Iran, University of Tehran, Iran. (In Persian)

- Mohammadi Yeganeh, B., Ahmadi, M., Cheraghi, M. & Soltani, M. (2021). The effects of lifestyle on the physical identity of housing in rural areas: A case study of Gozl Dareh Village, Soltanieh County. *Rural Development Strategies*, 8(2), 187-199. <https://doi.org/10.22048/rdsj.2021.270126.1912> (in Persian)
- Mohammadi Yeganeh, B., Cheraghi, M. & Darvishvand, S. (2014). Analyzing the influential factors on rural housing patterns with an emphasis on identity (Case Study: Iqbal Sharqi Village, Qazvin County), *Quarterly Journal of Housing and Rural Environment*, 149, 91-102. <http://jhre.ir/article-1-775-fa.html> (in Persian)
- Mohammadi Yeganeh, B., Cheraghi, M., Jamshidi, M.K. & Imami, M. (2017). Analyzing the economic indicators affecting the functionality of rural housing (Case Study: Ghani Beiglu Village, Zanjan County). *Journal of Housing and Rural Environment*, 36(160), 35-44. <http://jhre.ir/article-1-1308-fa.html> (in Persian)
- Mohammadi, M. & Raeis-Samiei, M.M. (2013). Identity and indigenous architecture of Turkmen, First National Conference on Islamic Architecture and Urban Planning, depicting a sustainable urban landscape through Iranian-Islamic architecture and its lost identity, Zahedan - Southeast Museum. https://www.civilica.com/Paper-AUSI01-AUSI01_360.html (in Persian)
- Moradi Estalkhizir, G. (2015). Identifying and Prioritizing Appropriate Patterns of Rural Housing in Sustainable Village Architecture Development Using MADM Techniques in Masal County, *Urban Management Quarterly*, 40, 398-383. <https://www.sid.ir/paper/92162/fa> (in Persian)
- Nazari, A. & Pak, M. (2012). Evaluation of the Turkmen Vernacular Housing Pattern in Rural Housing Improvement Plans (Case Study: Aqabad District, Gonbad Kavous County), *Quarterly Journal of Spatial Development Planning*, 1(1), 38-27. https://psp.journals.pnu.ac.ir/article_2155.html (in Persian)
- Norberg-Schulz, Ch. (2009). Architecture: Presence, Language, and Place, Alireza Seyyed Ahmadyan, Second Edition, Tehran, Niloufaar Publishing. (In Persian)
- Nourtaghani, A., Pordiyehi, Sh., Saleh Sadeqpour, B. & Nazari, A. (2015). Constructing, Review, and Grounding the Tools for Decoding the Meaning of Turkmen Housing, *Journal of Housing and Rural Environment*, 156, 15-3. <http://jhre.ir/article-1-874-fa.html> (in Persian)
- Nurse, A., & Blake, R. B. (Eds.). (2003). *the trajectories of rural life: New perspectives on rural Canada* (Vol. 2). University of Regina Press.
- Pourghafar Maghferati, M.R. & Pourramazan, E. (2016). Assessment of the status of social housing indicators (Case study: Rural areas of Rasht County). *Journal of Studies on Human Settlement Planning*, 11(37), 61-80. <https://sanad.iau.ir/journal/jshsp/Article/528700?jid=528700> (in Persian)
- Pourghafar Maghferati, M.R. & Pourramazan, E. (2018). Assessment of the status of housing social indicators in rural areas of Gilan Province. *Quarterly Journal of New Perspectives in Human Geography*, 10(2), 249-268. https://journals.iau.ir/article_539370.html (in Persian)
- Purtaheri, M., Roknoddin Eftekhari, A.R. & Nikbakht, M. (2010). The effects of cultural changes on rural housing patterns (Case study: Villages of the Central District of Qazvin). *Geographical Space*, 11(35), 115-134. <https://www.sid.ir/paper/91637/fa> (in Persian)
- Rapoport, A. (2009). The Anthropology of Housing. Translated by Khosrow Afzalian, Artist's Profession Publishing, and Tehran. (In Persian)
- Razavi, F. (2015). Housing Design through Iranian-Islamic Identity and Culture, National Conference on Urbanism and Iranian-Islamic Architecture, Payame Noor University of Gilan Province, Rasht, pages 1-15. (In Persian)
- Saeidi, A. & Hoseini Hasil, S. (2009). The Foundation of Locating and Establishing New Villages, Shahidi Publications, Foundation of the Islamic Revolution Housing, First Edition, Tehran. (In Persian)
- Shamsoddini, A. (2008). The Role of Rural Housing in the Impact of Spatial-Structural Changes of Villages from Urban Environments, *Housing and Rural Environment Quarterly*, 10(126), 40-53. <http://jhre.ir/article-1-91-fa.html> (in Persian)
- Statistical Center of Iran. (2016). General Population and Housing Census - Razojargalan County. Tehran: Statistical Center of Iran. (In Persian)
- Tazikeh Lamsaki, I. (2011). Sustainable architectural patterns in Turkmen housing, Proceedings of the National Sustainable Conference, Tehran, Iran, pages 1-12. (In Persian)
- Turgat, H. (2001). Culture, continuity and change: Structural analysis of the housing pattern in squatter settlement, *Global Environment Research (GBER)*. No.1, Pp. 17-25.
- Vahdani, B., Mousavi, S. M., & Ebrahimnejad, S. (2014). Soft computing-based preference selection index method for human resource management. *Journal of Intelligent & Fuzzy Systems*, 26(1), 393-403.
- Vahdani, B., Mousavi, S. M., & Ebrahimnejad, S. (2014). Soft computing-based preference selection index method for human resource management. *Journal of Intelligent & Fuzzy Systems*, 26(1), 393-403.

- Varmaghani, H. (2014). Examining Factors Affecting the Design of Nomadic and Rural Housing of the Qashqai Tribe. *Journal of New Attitude in Human Geography*, 7(1), 336-217. https://geography.garmsar.iau.ir/article_664653.html (in Persian)
- Wells, c. (1971). *Man in his world*. London: John Baker Pub. Ltd.
- Zargari, A. & Hatami Khanghahi, T. (2014). Influential Aspects on Rural Housing Design, *Housing and Rural Environment Quarterly*, 148, 44-62. <http://jhre.ir/article-1-531-fa.html> (in Persian)
- Zarghami, E. (2016). A comparative Study on Iranian Nomads. *Housing. Housing and Rural Environment*, 35(155), 19-36. <https://sid.ir/paper/185978/fa> (in Persian)

